LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

4

moteris

1966 LIEPA – RUGPJŪTIS

T U R I N Y S

Dr. J. Sungaila	Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso aidams nutilus	2
A. Prižgintaitė	Malda rūpintojėliui (eilėraštis)	3
Dr. M. Gimbutienė	Senasis geležies amžius Prūsų Lietuvoje	4
H. Mošinskienė	Praia Grande (eilėraštis)	6
	Mėlyna paukštė (eilėraštis)	6
J. Švabaitė	Visi esame lygūs (eilėraštis)	6
	Nereikia akmens prisiglausti (eilėraštis)	6
Dr. J. Gutas	Hindu moterų vienuolyne	7
E. Krikščiūnienė	Indira Gandhi	9
K. Keblinskienė	Ką lietuvė, gyvendama šiame krašte, randa gero ir t.t.	11
	Svarbiausias žodis pasaulyje (Legenda)	13
V. Frankienė	Ji ištekėjo	14
A. Prižgintaitė	Ramunių žiedai (eil.); Sakyk . . . (eil.)	16
• Šeima ir mokykla	I. Kairienė — Vaikai ir pinigai	17
• Moterys pasaulyje		18
• Lietuvoje		20
• Buto įrengimas		23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda A. Mikšienė	26
• Organizacinė veikla		28

ILIUSTRACIJOS

E. Budvytienė	Derlius	2
V. Stančikaitė-Abraitienė	Vinjetė	6
A. Ličkutė	Plokštė	7
	XVII amž. indiškas piešinys	9
S. Pacevičienė	Šv. Pranciškus sako pamokslą	10
V. Stančikaitė-Abraitenė	Obuoliai	12
O. Lipeikaitė	Nešėja	13
O. Kirnaitė	Piešinys	14
A. Vitkauskaitė-Merker	Lietuvaitė pina kasas	16

"Moteris" Lietuvių Moterų Žurnalas. 1966 m. Nr. 4 (52)
Redakcinė komisija: Iz. Matusevičiūtė, L. Imbrasienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė.

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Techn. ir meninis redagavimas: N. Kulpavičienė.
Administratorė: B. Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiro numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams $4.00.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1966. No. 4 (52)
Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1966. Nr. 4 (52)

Ramios, malonios vasaros naktys;
Medžio užmigęs nejuda lapas;
Viskas nutilo, viskas nurimo
Vienos tik žvaigždės mirkčioja, dega.

Viskas užmigo, viskas nurimo;
Žemę apsupo meilės svajonės;
Neša jos sielą, neša, liūliuoja,
Ilgesio pilnos ir įkvėpimo.

Maironis

E. BUDVYTIENĖ DERLIUS

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO AIDAMS NUTILUS

DR. J. SUNGAILA

P. L. J. Kongresas jau praeityje. Jam buvo ilgai ruoštasi, daug planuota ir diskutuota, na, ir dar daugiau pinigų išleista. Viso laisvojo pasaulio lietuvių perijodinės spaudos puslapiai buvo pilni įvairių minčių ir sugestijų prieš kongresą, ir nei kiek nemažiau komentarų bei įvertinimų po kongreso. Nežiūrint to, norėtųsi dar kartą mesti žvilgsnį į kai kuriuos Jaunimo Kongreso faktus.

Kongreso organizacija buvo, daugumoje, vykdoma jaunosios kartos lietuvių. Neabejotina, buvo galima pastebėti kaikurių organizacinių trūkumų, kurie ypač išryškėjo paties kongreso metu, tačiau tai yra neišvengiama tokio didelio masto darbuose. Išvadoje, jaunimas šį didelį bandymą ir organizacinių jėgų patikrinimą yra atlikęs visai gerai. Galime tikėti, kad ir ateičiai nepritrūksime organizatorių ir veikėjų tiek Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, tiek ir kitiems lietuviškiems darbams.

Tolimųjų kraštų jaunimo gausus dalyvavimas kongrese yra pats svarbiausias kongreso pasisekimo rodiklis. Su pasigėrėjimu galime pasakyti, kad tai buvo *viso pasaulio* lietuvių jaunimo kongresas, o ne kokia fikcija. Pradedant kongresą organizuoti, vargu ar kas nors būtų galėjęs tikėtis tokio gausaus jaunimo atstovavimo iš taip tolimų kraštų, kaip Australijos, Argentinos bei kitų Pietų Amerikos ir Europos valstybių. Čia tenka didelis kreditas tų kraštų Lietuvių Bendruomenės bei kitų organizacijų vadovams sugebėjusiems sukelti entuziazmą ir susidomėjimą kongresu savo jaunimo tarpe, ir taip pat suradusiems lėšų finansuoti jaunimo atvykimą kongresan. Gerai žinome, kad Kongreso Komiteto skirta parama tam reikalui tesudarė tik mažą dalį visų reikalingų išlaidų. Visa tai išryškina jaunimo entuziazmą, organizuotumą ir susiklausymą visuose laisvo pasaulio kraštuose.

Jaunimo stovykla prieš kongresą buvo gera idėja, tačiau, klausimas, ar ji pasiekė to, ko buvo norėta ir tikėtasi. Ypatingai turiu mintyje pirmąją stovyklos savaitę, kuri turėjo būti grynai studijinė, arba vadovų diskusinė savaitė. Teko nugirsti daug nusiskundimų iš tolimųjų kraštų jaunimo, kad diskusinės temos, daugumoje, buvo nepakankamai paruoštos, nepraktiškos ir, visų labiausia, trūko autoritetų diskutuotoms temoms reziumuoti ir padaryti galutines išvadas. Kai kurie pranešėjai esą pasimetė savo temose ir ėmėsi demonstruoti savo didelį "intelektą" žongleruodami

sunkiai suprantamais augšto stiliaus filosofiniais terminais. Stovyklos dalyviai pasigedo diskusijų kasdieniniais lietuviško darbo organizavimo klausimais. "Lietuvių Bendruomenės" tema, pristatyta autoritetingai paprasta, praktiška ir visiems suprantama kalba, sulaukė didelio susidomėjimo, iššaukė plačių ir praktiškų diskusijų ir buvo gerai įvertinta. Tai vaizdžiai parodo, ko kitų kraštų jaunimas laukė ir kas juos labiausia domino. Jeigu būtų buvę įtraukta daugiau vyresniosios kartos lietuvių intelektualų į stovyklos diskusinį personalą, aukščiau suminėtų nusiskundimų, gal, nebūtų buvę sulaukta.

Diskusijos kongreso metu jau buvo tikrai gerai paruoštos ir tinkamai pristatytos. Taip pat šių diskusijų temos buvo įdomesnės ir praktiškesnės. Tik gaila, kad jų buvo perdaug turimo laiko ribose. Devynių skirtingų diskusijų seminarų sutelkimas į vieno popiečio laikotarpį, skaitau, buvo apgailėtinas nesusipratimas. Būtų buvę daug naudingiau, jei kai kurios iš tų temų būtų buvę pagvildentos stovykloje, kas būtų atnešę tikrai daugiau naudos.

Meninė kongreso dalis, kaip įvairios parodos ir "Lokio" operos pastatymas buvo gražus, džiuginantis ir daug vilties teikiąs jaunųjų lietuviškų meninių jėgų pademonstravimas. Neabejotina, būtų buvę daug efektingiau, jei visos parodos, taip kaip, a. a. Valaičio foto paroda, būtų buvę išstatytos tame pačiame Hilton'o viešbutyje, kur vyko pats kongresas. Esu tikras, kad, dėl nepakeliamų karščių, parodos Jaunimo Centre liko neaplankytos daugelio svečių, atvykusių iš toliau.

"Lokio" opera, sukomponuota mūsų iškilaus jauno kompozitoriaus D. Lapėno, ir tekstas parašytas jaunosios poetės - rašytojos Bogutaitės - Keblienės, buvo gražus ir originalus bandymas. Beatodairus kritikas, žinoma, rastų trūkumų pačiame pastatyme ir kompozicijoje, tačiau, žinant užkulisines intrygas šią operą ruošiant, galime džiaugtis galutiniu rezultatu. Bendram operos vaizdui ir įspūdžiui pakenkė nepalankios fizinės aplinkybės. Nejaugi nebebuvo galima Čikagoje surasti didesnės ir vėsinamos salės operai ?! Karšta, tvanki ir permaža saliukė laukiamą malonumą ir pasigėrėjimą pavertė kankyne publikai ir, neabejotinai, dar daugiau aktoriams — dainininkams ir dirigentui, kas negalėjo nepakenkti ir bendram meniniam išpildymo lygiui.

Kongreso rezoliucijose atsispindi diskusijų išvados ir jaunimo nuotaikos. Džiuginantis reiškinys, kad jaunoji karta šliejasi prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, nutardama turėti Jaunimo sekciją prie P. L. B. Valdybos. Tas rodo, kad P. L. B. organizacija jau yra prigijusi viso laisvojo pasaulio lietuvių jaunoje kartoje ir dėl jos ateities jau nebetenka bijoti.

Ypatingą dėmesį atkreipė rezoliucija politiniu reikalu, reikalaujanti baigti fiktyvų politinių partijų atstovavimo bei "paveldėjimo" mitą ir rinkti politinio darbo aktyvą demokratinių rinkimų keliu. Tiesa, tai nėra nauja mintis, tačiau jos užakcentavimas kongreso rezoliucijos formoje yra sveikintinas. (Tenka tik abejoti, ar mūsų partijų "šulai" sutiks atsisakyti savo "primato" ir patenkinti jaunųjų norus ?!).

Bendros išvados. Pats faktas, kad šis pirmasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas galėjo įvykti, jau yra begalo didelis laimėjimas bendram lietuviškam reikalui. Neabejotina, tai yra nuopelnas P. L. B. Valdybos ir ypatingai, jos vicepirm. jaunimo reikalams, Vyt. Kamanto. Tai yra į gerą dirvą pasėtas geras grūdas, kuris tikrai atneš gerų vaisių, ateities Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, o tuo pačiu, ir visokeriopam lietuviškam darbui.

Apsitvarkę ir suvedę sąskaitas, turime pradėti gvildenti kongrese iškilusias mintis ir daryti žygių, kad kongreso rezoliucijos nepatektų į archyvo lentynas pelėjimui, o būtų realizuojamos gyvenime. Jos yra bendra viso laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo valia, kurią mes privalome vykdyti. Praėjęs kongresas bus reikšmingas ir naudingas ateičiai tiek, kiek ilgai mes patys neužmiršime jo minčių ir idėjų. Šis didelis uždavinys, neabejotinai tenka vėl P. L. B. Valdybai, o per ją — L. B. Kraštų Valdyboms.

Įgyvendinę šio, pirmojo jaunimo Kongreso mintis ir rezoliucijas, pasimokę iš laimėjimų ir klaidų, pradėkime ruoštis iš naujo antrajam P. L. J. Kongresui.

ALD. PRIŽGINTAITĖ

MALDA RŪPINTOJĖLIUI

Rūpintojėli tėviškės palaukių,
Aš į tave dar vis meldžiuos — —
Altoriuj kiekvienam matau aš tavo veidą,
Kaip pakely praeinant, ten namuos —

Iš vargo broliai tuokart pasikėlę,
Dar nepamiršo pažadus tau tuos —
Ir mūsų žemę tavimi dabino,
Kad tu ją saugotum varguos — —

Tau melsdamies pamatė jie tėvynę,
Sugrįžę iš rekrūtų nežinios —
Tau melsdamies jie laisvę jai atgynė,
Paženklinom didvyriais juos —

Taip susirūpinę ir liūdnos tavo akys,
Ar matavai tu gilumą kančios?
Ar tik ranka parėmęs savo galvą,
Mąstai, kam neteisybės tos? —

Išplėštas iš tenai, kur amžiais tu stovėjai,
Kur dar klauseisi knygnešio, sugrįžtančio maldos,
Ar išsigando priešas kūrinio grubių artojo rankų,
Ar tą stiprybę, mūsų širdžiai kurią duos —

Rūpintojėli, tėviškės palaukių,
Aš į tave dar vis meldžiuos —
Aš lūpom protėvių, aš lūpomis senelių.
Ir iš širdies visos — — —

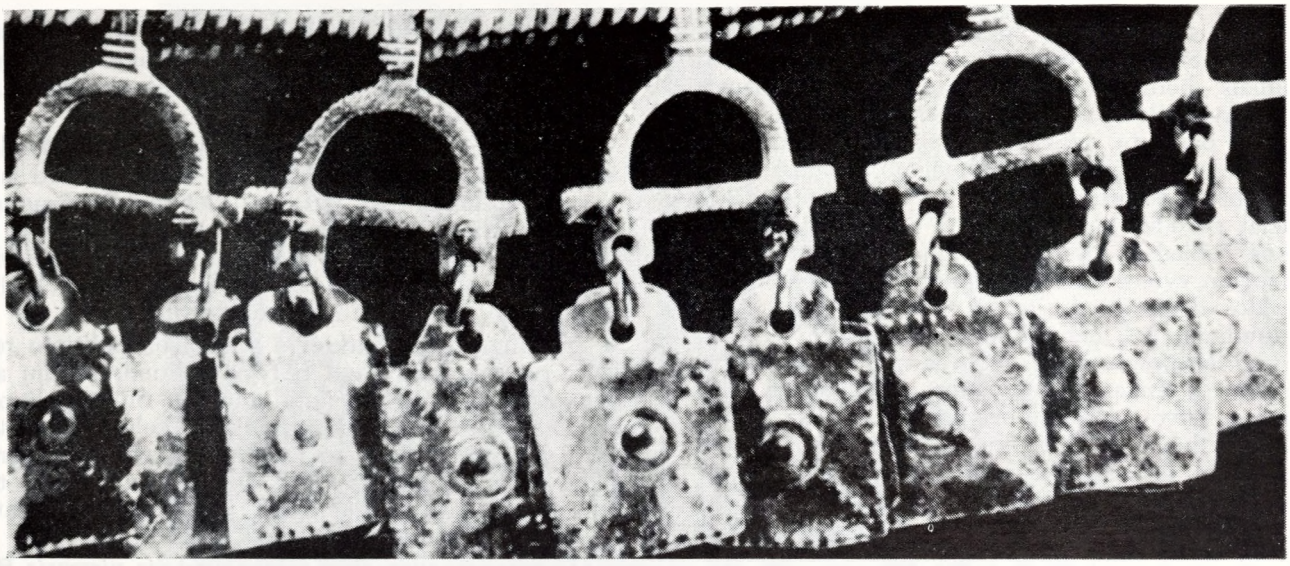

SENOVINIAI LIETUVIŲ ŽALVARINIAI PAPUOŠALAI IV AMŽIUS

SENASIS GELEŽIES AMŽIUS PRŪSŲ LIETUVOJE

(100 m. prieš Kr. — 400 m. po Kr.)

MARIJA GIMBUTIENĖ

Pokristiniais laikais Rytprūsiai ir visa Rytų Pabaltijo kultūra pereina į tikrą žydėjimo perijodą. Kartu pereinama iš grynai priešistorinio laikotarpio į para — istorinį. Pradedant I a. po Kr. klasikinių autorių knygose pasirodo viena kita rašto žinia, liečianti aisčius (prūsus) ir net atskiras prūsų kiltis. Nuo I a. istorinės žinios, per dvylika šimtmečių vis gausėdamos, atskleidžia tam tikrus istorijos momentus, kurių priešistoriniai paminklai negali parodyti ar paliudyti. Didžiausios reikšmės turi vietovardžių suminėjimas ir apytikris gyvenamosios vietos nurodymas. Suderinę ankstesniąsias istorines žinias su rekonstrukcija (atkūrimu), kurią galima atkurti iš iškasenų, gauname gana pilną kultūros vaizdą.

Beveik per kelis tūkstančius metų prieš Kristaus gimimo laikus *baltai**) ir baltų protėviai rinko gintarą ir juo prekiavo, tačiau ligi I a. jokiame rašto šaltinyje neaptikta aiškių žinių. apie gintaro rinkėjus. Tik po 98 m. po Kr. pasirodo raštiška informacija, patvirtinanti tai, ką archeologijos daviniai seniai įrodė. Tais metais romėnų rašytojas Cornelius Tacitus savo veikele *Germania*, aprašęs įvairias germanų gimines, apie baltus štai ką sako: "Dešiniame Svebų (Baltijos) jūros pakraštyje bangos plauna aisčių gimines. Papročiais ir apsirengimu jos yra panašios į svebus; jų kalba artimesnė britanams (keltų kl.). Jos garbina dievybių motiną. Šios atstoja ginklus ir aprangą, o deivės garbintoją net tarp priešų saugo. Retai aisčiai vartoja geležį, dažnai geležines buožes. Javus ir kitus (laukų) vaisius jie rūpestingiau augina negu germanai. Jie perjieško jūrą ir rankioja sakus, vadinamus glaesum (gintaru), seklumose arba pačiame krante . . ."

Tacito aprašymas apytikriai sutampa su archeologinių paminklų duomenimis. Jis pabrėžia, kad aisčiai buvo rūpestingesni žemdirbiai už germanus ir kad tik jie vieni rankiojo gintarą. Pastarosios žinios patvirtina būdingiausius aisčių (prūsų) kultūros bruožus, besitęsiančius per visą priešistorinį laikotarpį

I a. prieš Kr. bėgyje atsirado daugelis grynai baltiško tipo papuošalų formų, kurios ypač gražiai išsivystė pirmaisiais amžiais po Kr. Tai įvairūs segių variantai, antkaklės trimitiniais galais ar užlenktais į viršų aguonos galvutės pavidalo galais.

Nuo II a. po Kr. Rytprūsiuose ir Lietuvoje prasideda tikras kultūros pakilimo laikotarpis, kuris sutampa su Romos imperijos gerovės amžiais. Iš jos provincijų į šiaurinę Europą šakojosi prekybiniai keliai, kuriais Romos imperijos pirkliai veždavosi įvairių gėrybių. Jei gintaro prekybos kelias germanų atsikraustymo į Pavislį ir keltų sukelto neramumo laikais III ar II a. prieš Kr. buvo kiek nustojęs svarbos, tai pirmaisiais pokristiniais amžiais jis vėl atsinaujino. Prekyba labai suintensyvėjo. Romos imperijoje gintaro papuošalai ir gintaro skulptūros buvo labai madoje. Tai rodo ne tik tūkstančiai gintarinių karolių, bet ir gražios žmonių, gyvulių, paukščių ir kt. skulptūrelės, padarytos iš gintaro. Į Pabaltijį už gintarą buvo įvežama Romos imperijos provincijų dirbiniai: žalvariniai ir stikliniai puodai, Terra — sigillata puodai, stikliniai karolai, romėniškos fibulos ir kt.

Romėniškųjų monetų skaičius pietų rytų Pabaltijy siekia daugelį tūkstančių. Jos daugumoje yra iš II ar III a. po Kr. Vien tik Rytprūsiuose romėniškųjų monetų rasta apie 250 vietų Pagal S. Bolino statistiką, sudarytą 1926 m., romėniškos monetos rastos 224 kapinynuose bei lobiuose. Šalia to nemažas skaičius rastas atsitiktinai; jų tikslios radimo vietos nežinomos. Be abejo, po 1926 m. dar buvo ir daugiau monetų aptikta. Jų radimo vietos daugumoje koncentruojasi Baltijos pajūryje ir palei svarbesniuosius vandens kelius. Klaipėdos krašte mažne kiekviename II ar III a. kapinyne rasta romėniškų pinigų. Čia paminėtini Šernų, Pleškučių ir Vilkyčių turtingi kapinynai. Toks pat monetų gausumas rastas ir vakarų Lietuvos bei Latvijos kapinynuose: pvz., Kurmaičių,

Kretingos aps., ir Rucavos, Liepojos aps., kapinynuose. Vidurio ir rytinėje Lietuvoje romėniškų monetų rasta 30 vietų. Kapuose romėniškieji pinigai dažniausiai rasti galvos gale, padėti po vieną ar kelis. Daug kartų aplink pinigus buvo pastebėta beržo tošies dėžučių liekanų. Jos rodo, kad monetos buvo rūpestingai įdedamos į dėžutę. Užkastuose lobiuose monetų skaičius skaičiuojamas šimtais ir tūkstančiais.

Pagal archeologinius duomenis galima spręsti, kad importuoti dalykai daugumoje yra kilę iš Romos provincijų, iš vidurinio Dunojaus srities — Panonijos, dabartinės Vengrijos. Ar prūsai (aisčiai) patys keliaudavo į Panoniją ir toliau, neturime rašto žinių. Greičiau gintaras buvo eksportuojamas per tarpininkus. Jais yra buvę germanai ir venetai. Kartais ir patys romėnai keliaudavo iki Baltijos jūros. Iš Plinijaus Senojo raštų sužinome, kad Nerono laikais buvo siųstas raitininkas pargabenti gintaro gladiatorių rungtynėms papuošti. Šis raitininkas (eques) apkeliavo gintaro žemės prekybos centrus (commercia) ir pargabeno tokią daugybę gintaro namo, jog žvėrių užtvaroms ir podijumą aptveriantiems tinklams buvo padarytos gintaro sagtys, net ginklai ir (žuvusiųjų) neštuvai bei papuošimai kelių žaidimų dienų tarpe buvo padaryta iš gintaro. Jo atvežtas didžiausias gabalas svėrė net 13 svarų (Plinius Caius Secundus 23 - 79 m. po Kr. Gamtos istorija, 37 knyga, 45 parg., Teubnerio laida).

Gintaro prekyba Romos imperijos laikais ėjo panašiais keliais, kaip žalvario amžiuje. Nuo Sembos pajūriu ligi Vyslos žiočių, toliau Vysla augštyn, Prosnos upe per Sileziją ar Moraviją ligi vidurinio Dunojaus. Plinijus mini miestą Carmuntum (dabartinį Petronell netoli Bratislavos Čekoslavakijoje), į kurį gintaras visų pirma ir buvo gabenamas. Iš ten jis buvo vežamas Adrijos jūros kryptimi.

Prekyba su Romos imperijos provincijomis medžiaginę Pabaltijo kultūrų kėlė, o Romos imperijos gražių dirbinių formos stipriai veikė vietinių formų išsivystymą. Tačiau vakarų baltų kultūra su centru Rytprūsiuose bei Nemuno žemupyje nebuvo vien tik pasyviai imli. Šo laiko kultūrai apibudinti nepakanka pasakyti, jog ji turtinga, jog rasta daug importuotų dalykų. Baltų kultūra parodo savo kultūrinį potencialą daugiau nei bet kada anksčiau. Sembos iškyšulys ir Nemuno žemupio sritis pasidarė židiniais, iš kurių kultūrinės vertybės spinduliavo į šiaurę ligi Suomijos.

Į šiaurines Pabaltijo sritis iš Sembos - Natangos bei vakarinės Lietuvos keliavo gintaras, papuošalai bei importuota metalo žaliava ir stiklas. Stiklinių karolių Klaipėdos krašto kapinynuose yra rasta toks didelis skaičius, jog labai galimas dalykas, kad stiklo karoliai nuo pirmųjų amžių po Kr. galėjo būti gaminami vietoje. Gintariniai karoliai ir daugelio papuošalų formos rasti Suomijoje ir Estijoje yra tokios pačios formos kaip Lietuvoje, Latvijoje ir Rytprūsiuose. Tokie radiniai liudija prekybinius kelius egzistavus tarp Rytprūsių bei Lietuvos ir Suomijos. Dideli skaičiai identiškų radinių palei prekybinius kelius rodo, kad prekyba buvo neatsitiktinė, o pastovi ir intensyvi. Šiaurinis prekybos kelias ėjo per vakarinę ir vidurinę Lietuvą, per vakarinę Latviją ir vakarinę Estiją iki pietų vakarų Suomijos.

H.Moora, vienas žymiausių rytų Pabaltijo geležies amžiaus specialistų, nagrinėdamas gyvos prekybos tarp pietinės ir šiaurinės Pabaltijo sričių problemą, rašo, kad pietų, rytų Baltijos jūros atkraštyje galima įrodyti svarbiausią uostą buvus žemutinėje Nemuno srityje. Iš Nemuno deltos buvo gabenamos gėrybės, ypač metalo dirbiniai į Skandinaviją bei Estiją ir Suomiją. Per Nemuno žemupį apie Tilžę ėjo svarbiausias sausumos kelias, jungęs Prūsus su šiauriniais gyventojais.

Didelis turtingų kapinynų skaičius ir išstudijuota jų medžiaga pakankamai atskleidžia medžiaginės kultūros vaizdą bei atskirų kilčių paplitimo plotus. Sodybų tyrinėta nedaug, tačiau ir iš nedaugelio pėdsakų galima spręsti, jog šiame laikotarpyje žmonės gyveno kaimais stačiakampio pavidalo namuose, kurių centre buvo moliu apdrėbtas židinys. Kapuose iš II a. rasta kirvių, jietigalių, pentinų, žąslų, dalgių, peilių, ylų ir kitų geležies įrankių. Gausūs įvairiausio pavidalo papuošalai buvo gaminami iš žalvario, aukso ar žalvario, dengto sidabro bei aukso plokštelėmis. Papuošalų rūšys, formų gausingumas ir kiekviename šimtmetyje ir net vieno šimtmečio bėgyje vis naujų formų atsiradimas rodo gyvą kultūros pulsą.

Kapuose iš III ar IV a. po Kr. buvo aptinkama ne tik po vieną, du, tris radinius, kaip prieškristiniais laikais, bet kartais net kelios dešimtys dalykų, pradedant jietimis, dalgiais ir baigiant sagtimis, diržais, kepurėmis, puodais. Vokiečių archeologus šis kapų turtingumas masino, ir beveik kiekvienoje šio laikotarpio studijoje galime aptikti sakinius, išreiškiančius nuostabą bei pasigėrėjimą puošniais ir įdomiais dirbiniais bei metalurgijos ir keramikos tobulumu. Mooros žodžiais, Rytprūsiai ir Klaipėdos kraštas rytų Pabaltijui buvo tuo, kuo Jutlandijos pusiasalis buvo vakarinei Baltijos jūros sričiai; jis jungė Skandinaviją su pietumis. Prūsų gyvenamosios žemės buvo stipri tarpinė stotis tarp Romos imperijos ir rytų Pabaltijo kultūrų. Geležies amžiuje visas Pabaltijys iki Suomijos buvo tampriais ekonomiškais ryšiais susietas su vidurio Europa. Jo medžiaginė kultūra buvo vidurio Europos charakterio. Per daugelį šimtmečių ji turėjo daugiau panašumo į keltų, o iš dalies į germanų kultūrą.

Klaipėdos apskrityje, Lietuvos ir Latvijos pajūrio srityje nuo pirmųjų amžių po Kr. turime didelį skaičių tyrinėtų kapinynų, kurie aiškiai liudija čia iš ankstesnių laikų besitęsiančią savarankišką bei turtingą kultūrą. Savo laidosenos ypatumais ir radinių tipais ši baltų grupė tolydžio tęsėsi iki istorinių laikų.

---

*) **Baltais** yra vadinamos visos aisčių giminės, išmirusios ar sugermanintos, kaip prūsai, jotvingiai, sūduviai ir gyvos išlikusios: lietuviai, latviai, sulatvėję žemgaliai, kuršiai, o sulietuvėję jotvingiai, dalis prūsų.

HALINA DIDŽIULYTĖ - MOŠINSKIENĖ

PRAIA GRANDE

Jūra gaudžia, jūra dūžta,
Bangos šniokščia, bangos lūžta —
Šaltą uolą apkabina,
Mezginiais ją padabina. —

Vėjas lenkia smilgą žalią,
Vėjas tiesia šilko kelią —
Šilkas glosto basas kojas,
Švelnus šilkas žeme klojas. —

Krantan tiesias rankos baltos —
Smiltin dūžta kaktos šaltos. —
Saulė žvilga žalčio žvynais,
Lyg undinių kasos pinas! —

Ir tame baltam ošime
Ilgesys iš naujo gimė —
Ilgesys nuo kranto skrieja
Ir su jūra susilieja —
Su saulėlydžiu auksiniu,
Debesėliu purpuriniu. —

MĖLYNA PAUKŠTĖ

Nori, aš nutūpsiu ant tavo delno kaip ant lapo —
Ir tu grožėsiesi mano sparno besiliejančia spalva. —
Juk atskridau palikusi kasdienybės taką —
Atskridau paukšte mėlyna — laisva! —

Nori, aš dainuosiu tau pavasario dainą
Žirginėlių gelsvų, pritvinkusių medumi...
O gal, įkinkysime vėją tą šiltąjį žvainą
Ir skrisime drauge saulėtu dangumi?.. —

Tada apsiaus mūsų skrydį mėlynos ūkanos
Rasotos ir vėsios, kaip motinos ranka. —
Ir suspindės kaip žvaigždės mudviejų akys,
Ir širdyje išnyks dargana! — — —

Debesų luotan krisime pavargę,
Uždusę nuotoliuos ir kaitros spinduliuos —
Tada tavo akys žydinčios saule
Jieškos pavėsio sparnuos mėlynuos. —

JULIJA ŠVABAITĖ

VISI ESAME LYGŪS

Visi esame lygūs pirmosios
Dienos gimime,
Visi esame lygūs
Mirtyje,
Visi esame lygūs meilėje
Ir neapykantoje.

Dievo aruodai besaikiai tiems,
Kurie tikrai mylėjo.
Betgi kuris iš mūsų
Yra tikrai mylėjęs!..

Todėl veltui rodome
Savo vyresniškumą
Ir ant nelygių svarstyklių dedame
Žmogaus gyvenimą,
Lyg kokią duoną, ar druską:

Aš esu vertas,
Aš esu vertas...
Aš esu iš tikrųjų vertas...

NEREIKIA AKMENS PRISIGLAUSTI

Nereikia bevardės vietos
Tavo bereikšmiui kūnui,
Nereikia akmens prisiglausti
Nepažinusiam miego...

Laikas tave įvyniojo
Nemirtingumo drobėn
Liepdamas tau kalbėti
Vandens ir gėlių kalba...

Tu jau daugiau nepažinsi
Mirties begalinės baimės,
Tu jau daugiau nepatirsi
Išsiskyrimo.

(iš "Gėlės Julijonui")

V. STANČIKAITĖ - ABRAITIENĖ

VINIETĖ

HINDU MOTERŲ VIENUOLYNE

DR. J. GUTAS

"Brahma Vidya Mandir" — Dievo pažinimo šventykla. Tokiu vardu vadinasi kontempliatyvinis hindų vienuolynas, skirtas jų moterims ir mergaitėms. Jis yra Indijos širdyje, vienas iš daugybės vienuolynų ir Yoga mokyklų, tačiau skirtingas nuo kitų, kaip bandymas vienuolyninį gyvenimą pritaikyti šių dienų reikalavimams. Kas Europoj šiandien besireiškiąs vienuolijų atsinaujinimo sąjūdis, tas Indijoj Ashram — naujų kelių ieškojimas hindujistinėje asketikoje.

Viena vokietė vienuolė praeitais metais apsigyveno tame vienuolyne ir savo straipsnyje aprašo tenykštį gyvenimą (žr. Der christliche Sonntag, 1966 m., Nr. 27, psl. 213). Tikslas — pažinti kitų nekrikščioniškų tikybų dvasinį gyvenimą, būti tiltu tarp dviejų didžiųjų religijų katalikybės ir hinduizmo. Ji ten gyvena su savo vyskupo leidimu.

Šios, kol kas mažos, turinčios tik 20 narių religinės bendruomenės steigėjas yra Sri Vinoba, artimas draugas ir mokinys jau mirusio indų tautos vado Mahatma Ghandi. Prieš aštuonis metus į Brahma Vidya Mandir atvyko būrys moterų ir mergaičių, kad čia įsteigtų kontempliatyvinį vienuolyną. Jų dalis yra buvusios gimnazijų ir kolegijų mokytojos, profesorės, daugumoje labai jaunos, turinčios 16, 18 metų amžiaus. Pradžioje jos turėjo nugalėti nemažą kliūtį, krašte esantį paprotį, pagal kurį kiekviena jauna mergaitė tėvų išleidžiama už vyro.

Jaunose askečių širdyse dega didelis uolumas artėti prie Dievo. Joms vadovauja Sushila Agarval, pilna nuostabaus uolumo vienuolyniniam gyvenimui, kartu motina ir draugė bendruomenės narėms, kilusi iš bramanų luomo, kuri daugiau pavyzdžiu kaip žodžiu rodo reikalingą vienuolėms kelią. Su indėms būdingu uolumu ir užsidegimu ji siekia susijungti su Dievu. Vokietės seselės liudijimu, "ji pilnai atsiribojusi nuo šio pasaulio dalykų, jieško Dievo tobulame savęs atsižadėjime ir gilioj vidinėj maldoj. Nebuvusi ankščiau jokiame kitame vienuolyne, tačiau ji tikra vienuolė, sannyasi, kurios vienintelis ilgesys ir vienintelis gyvenimo tikslas — patikti Dievui".

Vidinė santvarka

Vienuolyno steigėjas davė darbotvarkę, bet neparašė regulos, kad religinė bendruomenė nenustotų bandymo laisvės. Ten esama nuomonės, kad didelė organizacija ir griežta drausmė yra silpnybės ženklai. "Meilė ir atsidavimas yra esminė laikysena, kuria turi būti pažymėtas Ashramo gyvenimas", rašo šios vienuolijos steigėjas. Atsisakoma net ir viešo apžadų sudėjimo, nors tai gerai žinomas dalykas indų vienuolynuose. Tai daro ne tam, kad paliktų atviras duris grįžti į pasaulį, bet visiškai pavesdamos savo gyvenimą Dievo valiai. Apžadų viešas sudėjimas, jų nuomone, lyg ir būtų Dievo veikimui tam tikras apribojimas, kiek liečia jų vidinį gyvenimą.

Kiekviena mergaitė, ateinanti į Brahma Vidya Mandir gyventi, turi tvirtą vidinį nusistatymą savo gyvenimą tvarkyti pagal vadinamuosius "vienuolika įžadų". Šito nusistatymo įvykdymo laipsnis visiškai priklauso nuo jį turinčio asmens, nedarant niekam kitam išorinės įtakos. Lemiantis visų šių įžadų įžadas — kas vakarą ir rytą atnaujinamas — yra nusistatymas gyventi skaistybėje.

Didelės reikšmės vienuolyno gyvenimo apipavidalinimui yra neturto įžadas — "jokiam daiktui nepriklausyti", tik tai vartoti ir turėti, kas kasdieniniam reikalui būtina. Tai galioja ne tik pavieniams asmenims, bet didelėje apimtyje ir pačiai bendruomenei. Šis Indijos vienuolynas savo neturtu drąsiai stoja prie

neturto praktikuojamo Charles de Foucauld "Mažųjų brolių ir seserų" vienuolijos.

Kiti įžadai, vartojami šitame vienuolyne, šiek tiek nutolsta nuo krikščioniškai vakarietiškos įžadų sampratos. Prievartos, smurto nevartojimas, kaip aiškina vienuolyno vedėja, esąs ne kas kita, kaip tobulos meilės vykdymas. Ir gyvenimas Ashrame esąs taip persunktas meile, kad ten esanti atmosfera galima vadinti tikrai krikščioniška.

"Bebaimingumas". Šį įžadą galima lyginti su krikščioniškuoju narsumu. Įsitikinimas, kad viso gyvenimo įvykiai priklauso nuo dieviškosios Apvaizdos veikimo, pašalina baimę ir sunkiose aplinkybėse. Net ir baimė mirties šiuo įžadu nugalima, nežiūrint kokiu būdu ji pasireikštų. Nelaimingas atsitikimas arba žvėrių užpuolimas liečia kūną, ne sielą.

Šitame vienuolyne pažadama dirbti fizinį darbą ir gerbti kitų religinius įsitikinimus. Kiek politinį atspalvį turi kitas įžadas, būtent vartoti ir įsigyti Indijoje pagamintus reikmenis.

Darbotvarkė

Dienos darbai pradedami Brahma Vidya Mandir vienuolyne 4 val ryto. Ankstybasis rytmetys pagal indų tradiciją yra geriausias laikas maldai ir meditacijai, nes šiuo metu siela lengviausiai pakyla prie Dievo. 5.30 val. pasigirsta gongas, kviečiąs rytmečio maldai, paimtai iš Isa - Upanishad knygos. Kas kartą girdėjo šitos maldos melodiją, tas ją atsimins visą gyvenimą — tokia ji kilni ir sielą pagaunanti.

Po rytmetinių bendrų maldų kiekviena sesuo gali atsidėti asmeninei maldai arba studijuoti šventuosius hindų raštus. Žiemos mėnesiais vienuolyno steigėjas Sri Vinoba šiuo metu duoda seserims teologinių ir filosofinių paskaitų. Šios paskaitos formuoja vienuolyno ir atskirų seserų dvasią. Vasaros metu prasideda 6 val. ryto lauko ir sodo darbai. Išdžiūvusi, suakmenėjusi žemė sunku apdirbti, teturint labai paprastus įrankius, todėl šis darbas labai sunkus. 7.30 val. pusryčiai: du indų duonos paplotėliai (Rothi) ir puodukas pieno.

Antroji malda šventykloje 8.45 val. Tai tūkstančio Dievo vardų malda, sudaryta Shankaracharja. Rytmečio ir priešpiečio maldos atliekamos sanskrito kalba, o vakaro hindi. Apie tose maldose dalyvavimą seselė krikščionė rašo: "Kaip krikščionė negaliu oficialiai dalyvauti ir aktyviai prisidėti prie šių hindų maldų, nes nevisados jose kreipiamasi į absoliutų Dievą, bet dažnai į vieną kurį nors Jo įsikūnijimą (Avartare), tačiau, vyskupui leidus, savo vietą turiu šventykloje. Mano seserys, kaip ir aš esame įsitikinusios, kad mūsų maldos susivienija Dievo širdyje. Kiekvieną dieną vis labiau esu paveikta mano seserų giliu susikaupimu ir pamaldumu, kurių nesutrukdo nei uodai, nei skruzdės, taip pat nei šiluma, nei šaltis".

Priešpiečio likutis yra skirtas darbui spaustuvėje. Drauge su kaimyninio vienuolyno broliais seserys vienuolės spausdina Sri Vinoba knygas, kurios turi didelės įtakos Indijoje. Maldos ir darbo laikas pertraukiamas 12 val., kada seserys gauna kuklų ir grynai vegetarinį valgį. Valgomajame kambary jos sėdi ant grindų ir valgį ima su pirštais. Po valgio iki 4 val. yra laisvas laikas. Šiltuose vasaros mėnesiuose šis laikas skirtas ramybei ir poilsiui. Šiuo metu verpiama medvilnė seserų rūbams (baltas Sari). Nuo 4 iki 6 val. vėl dirbama lauke ir sode arba spaustuvėje. 6.30 val. mažas pasistiprinimas. Po to renkasi kartu dainuoti, skaityti arba muzikoje lavintis. Diena baigiama 7.45 val. atgiedojus šventykloje antrąjį skirsnį, paimtą iš indų šventosios knygos Bhagavadgita. Seka nakties poilsis. Seserų lova — lenta su plonu medvilnės uždangalu. Celėje yra dar žemutis rašymui pultas ir maža sieninė spinta. Kambarėly miega dvi seserys. Miegamieji randasi žemame pastate. Jie atidalyti pusaukštėm sienom. Pastato pastogės atviros, neužkaltos.

Leiskime seselei vokietei, to vienuolyno viešniai, baigti šią informaciją jos pačios žodžiais:

— Brahma Vidya Mandir vedėja ir mano seserys tikisi, kad aš tapsiu nuolatine šios bendrijos nare. Jos džiaugiasi turėdamos savo tarpe krikščionę ir jos jaučia, kad čia yra kas tai daugiau, kaip grynai žmogiškieji planai ar norai. Kai kurie Indijos žmonės jieško ryšio su Bažnyčia ir krikščionija. Jų uždavinys padaryti savo krašte įvairių religijų taikų sanbūvį. Jie taip pat tiki, kad mes vieni kitiems galime daug ką duoti. Daugelis jų myli Kristų, pažįsta šv. Raštą. Jie labai augštai vertina Bažnyčios darbą Indijoje.

... VASARA KAIME ...

INDĖS LINKSMINASI

XVII AMŽIAUS PIEŠINYS

INDIRA GANDHI

E. KRIKŠČIŪNIENĖ

Indija — 480 milijonų tauta, prieš 18 metų išsivadavusi iš anglų valdžios, susidedanti iš 14 stambesnių atskirų kalbų ir įvairių religinių priešingybių, šių metų pradžioje atsidūrė sunkioje padėtyje. Iš šiaurės grąsoma nuolatinio Raudonosios Kinijos pavojaus, iš vakarų nesutarimu su mahometonišku Pakistanu, sausio mėnesį Indija neteko ministerio pirmininko Lal Badahur Shastri, kuris mirė nuvykęs tartis su Pakistano prazidentu Ayub Khan, vos pasirašęs sutartį. Tokioje kritiškoje padėty atsidūręs Indijos parlamentas 355 balsais išrinko naują ministerį pirmininką — Indirą Gandhi, buvusio ministerio pirmininko Jawaharlai Nehru dukterį. Indiros vienintelis rinkiminis priešas, buvęs finansų ministeris Morarji Desai tegavo 169 balsus. Rinkimai, pravesti slaptu balsavimu, užtruko 4 valandas. Paskelbus rezultatus, Indira, greitu žingsniu prisiartinusi prie platformos, pareiškė: "Kai aš stoviu prieš jus, aš prisimenu didžiuosius vadus: Mahatmą Gandhi, prie kurio kojų aš užaugau, mano tėvą ir Lal Badahur Shastri. Šie vadai nurodė kelius ir aš noriu eiti jų pėdomis".

Iš viso pasaulio pasipylė sveikinimo telegramos; jų gauta apie 10.000. Popiežius pasiuntė savo palaiminimą, Sovietų premjeras Kosygin išreiškė didelį "Sovietų tautų Sąjungos pasitenkinimą", J.A.V. prezidentas Johnsonas pasiuntė pakvietimą vizitui, kurį premjeras Shastri buvo numatęs daryti į Vašingtoną apie vasario pradžią.

Indira įžengė į parlamento rūmus Indijos sostinėj Delhi, įsisegusi rožės pumpurą, tęsdama tėvo tradiciją. Nehru visuomet nešiodavo rožės pumpurą švarko atlape kaip vilties ir malonės simbolį.

Indijoje šeima turi patriarchalinį pagrindą, tačiau atskirose kastose moters padėtis labai nevienoda. Dažnai jos gimimas atžymimas liūdesiu, tačiau Indijos istorijoj keletas kilmingų moterų buvo žinomos valdovės bei kovotojos. Viena iš istorinių įžymybių buvo Rani Jhansi, dalyvavusi 1857-8 metų sukilime prieš anglų valdžią. Jos vedama kuopa užėmė britų tvirtovę ir gynė ją iki tol, kol Rani žuvo kovoj. Mahatma Gandhi laikais moterys įgijo daug teisių. Šis tautos vadas ragino moteris nusikratyti įvairių savo kastos tradicijų ir šalia vyrų įsijungti bendron kovon dėl Indijos nepriklausomybės. Tūkstančiai moterų paklausė jo balso ir, Indijai 1947 metais atgavus nepriklausomybę, moterys užėmė daug svarbių pozicijų. Shastri kabinete moteris buvo pirmuoju ministeriu vienoje iš didžiausių Indijos valstybėlių. Šiandien Indijos parlamente yra nemažiau kaip 59 moterys, tuo tarpu kai J.A.V. kongrese jų tėra tik 12.

Paklausta, kaip ji jaučiasi ministerio pirmininko pareigose, ponia Gandhi atsakė: "Aš nesu vien tik moteris, aš esu žmogus". Kita proga, paklausta panašaus klausimo, ji paaiškino, kad pagal Indijos konstituciją, moterys lygios vyrams, tačiau ji pasiryžusi pagerinti daugelio Indijos moterų būklę. Kartą ji yra pareiškusi: "Jei jūs pažvelgsite į istoriją, pamatysite, kad ten, kur moterys iškilo, tautos istorija pasiekė aukštumų, ten, kur jos liko snausti, tauta atsiliko".

Indira išėjo viešumon būdama trijų metų amžiaus. Jos motina buvo kongreso partijos vadė Indiros gimtame Allahabado mieste. Tėvas buvo vadas nepriklausomybės kovose. Senelis buvo turtingas advokatas ir kongreso narys. Nehru rūmai buvo nelegalių kongreso partijos susirinkimų vieta. Indira prisimena, kad reikšmingiausi partijos nutarimai yra įvykę jų sode.

Britai griežtai persekiojo indų tautos judėjimus. Indira dažnai matydavo vieną ar abu tėvus ar senelį, vedamus kalėjiman. Apsilankęs svečias Nehru na-

S. PACEVIČIENĖ ŠV. PRANCIŠKUS SAKO PAMOKSLĄ

muose tais laikais gaudavo mažos mergytės atsakymą, kad tėtės, mamos, senelio nėra namuose, jie — kalėjime.

Tokių įvykių pasėkoje, Indiros vaikystė buvo vieniša. "Aš neatsimenu žaidimų su kitais vaikais", sako ji. "Mano mėgstamiausias užsiėmimas buvo stovėti ant augšto stalo, apsuptai tarnų ir sakyti ugningas kalbas". Ji mokė savo lėles žygiuoti Mahatma Gandhi protesto demonstracijose.

Indira buvo išsiųsta keliems metams Šveicarijon. Būdama dvylikos metų, ji grįžo namo ir suorganizavo kaimyninių apylinkių vaikus į grupę, vadinamą "Bezdžionių Brigada", kurios tikslas buvo nešti slaptas žinias pro anglų sargybą, pikietuoti krautuves, parduodančias svetimas medžiagas.

Tais neramiais laikais jos auklėjimui didžiulės reikšmės turėjo tėvo laiškai, siunčiami iš kalėjimo. Jis mokė Indirą atsižadėti savęs kovoje dėl laisvės. Šiandieną jo surinkti laiškai skaitomi visose Indijos mokyklose, jie padarė ją revoliucijos heroje jaunųjų indų akyse.

1936 metais Indira nuvykusi Anglijon, studijavo istoriją Oxforde, ten įstojo Anglijos darbiečių partijon ir pateko Krishna Menon įtakon. Menka sveikata ir antrasis pasaulinis karas privertė Indirą nutraukti studijas ir 1941 m. grįžti namo. Ji iš karto stojo kovoti dėl nepriklausomybės. Prieš tėvo norą ištekėjusi už advokato Feroze Gandhi, netrukus su vyru pateko į kalėjimą. Indira buvo suimta, bevadovaudama moterų paradui Allahabado gatvėmis.

Kalėjime ji praleido 13 mėnesių, mokydama bemoksles Indijos moteris skaityti. Išlaisvinta drauge su vyru apsigyveno Allahabade, sulaukdama dviejų sūnų. Karui besibaigiant, Indiros tėvas Nehru buvo paskirtas ministeriu pirmininku. Jo žmona buvo mirusi 1936 metais ir jis pasikvietė savo mylimą dukterį į sostinę Delhi būti jo šeimininke. Indira pasiėmė abu sūnus ir nuvyko į Delhi vykdyti tėvo prašymo, nors jos vyras buvo tam priešingas (1947 metais jie išsiskyrė ir 1960 metais jis mirė širdies smūgiu).

Indira rūpinosi tėvo namais, jo poilsiu. Nehru dažnai ją veždavosi užsienin, supažindydamas ją su valstybių vadais. Iki 1955 metų ji tapo tokia svarbia asmenybe Indijos politiniame gyvenime, kad draugai įkalbėjo ją priimti paskyrimą į kongreso partijos vykdomąjį komitetą, kuris praveda rinkimus. Indira skrido į visus krašto kampelius, lankydama kaimus, į kuriuos dar niekuomet nebuvo įžengusi pašaliečio koja. Ji organizavo šalpos organizacijas. Greitai ji tapo labiausiai žinoma asmenybė šalia savo tėvo. 1959 metais ji buvo pakviesta būti kongreso partijos pirmininke. Perėmusi tas svarbias pareigas, Indira pasireiškė kaip gabi administratorė. Daugiausia laiko ji tačiau pašventė svarbiausiom savo pareigom — rūpintis tėvo sveikata, kuri vis ėjo menkyn. 1964 metais Nehru, pasakęs rinkimų kalbą, sukrito. Jam besergant, Indira ėjo jo pareigas, padėdama jam daryti sprendimus, atsakydama į jo laiškus, apribodama lankymo laiką.

Nehru mirė 1964 metais gegužės mėnesį. Indiros akyse jo pelenai buvo išbarstyti iš lėktuvo po visą kraštą. Tik visom ceremonijom pasibaigus, Indira užsidarė dviem savaitėm depresijos ir ašarų slegiama.

Po tėvo mirties, norėdama išsiblaškyti, ji sugal-

vojo studijuoti antropologiją. Ministeris pirmininkas Lal Bahadur Shastri prašė jos priimti užsienių reikalų ministerio pareigas. Ji protestavo, bet primygtinai prašoma sutiko vėl išeiti viešumon, bet mažiau svarbesnėse Informacijos ministerio pareigose.

Indira tuoj pat padarė žymių pakeitimų spaudoje ir radio bei televizijoje, leisdama pasireikšti opozicijos nariams, viešai pareiškiant savo nuomonę. Shastri netikėtai mirus, Indira, tapo išrinkta ministeriu pirmininku.

Asmeninis Indiros gyvenimas liko paprastas. Ji gyvena šešių kambarių name, turi 3 tarnus. Indira keliasi 6 valandą ryto, išgeria stiklinę pieno, perskaito laikraščius. 7.30 val. ji pusryčiauja, po to priima lankytojus. Kasdieniniai ponios Gandhi lankytojai nėra tik valdžios žmonės. Ji priima įvairius karaliukus, delegacijas, netgi jaunavedžius. 9 val. ryto ponia Gandhi išeina iš savo kambario pasveikinti susirinkusius. Kiekvieną grupę ji pasveikina indų papročiu sudėjus rankas po smakru, kukliai pasilenkdama. Kartais ji pasako keletą žodžių ar priima gėles. Pastaruoju metu dėl įvairių riaušių ji tas ceremonijas atlieka greitai. Tačiau, jai pasirodžius, dažnas lankytojas išspaudžią ašarą. Paprastai ponia Gandhi palieka namus prieš 11 valandą. Jos įstaiga parlamente — paprastas medžiu iškaltas kambarys tuščiomis sienomis, išskyrus Indijos žemėlapį. Indira pasiliko tas pačias sekretores, tą patį asmenišką šoferį, virėją, valytojus. Ji važinėja Chevrolet Impala automobiliu, miega paprastoj lovoj, virš kurios kabo jos mėgiamas abstraktaus indų meno paveikslas. Ji paprastai dėvi indų moterų rūbą — sari.

Tapusi ministeriu pirmininku ponia Gandhi atsidūrė prieš eilę sunkių problemų. Didžiausia jų — maisto problema. Indijos klimatas priklauso nuo pastovių vėjų — musonų. Šiaurės-rytų musonai, pūsdami nuo žemyno atneša karštą sausą orą, gi pietvakarių musonai, pūsdami iš jūros į žemyną, atneša lietų. Pereito rudenio pietvakarių musonai aplenkė dalį Azijos, palikdami didelę Indijos pusiasalio dalį bado šmėklai.

Vienintelė vieta, kur Indija gali gauti kviečių, yra J.A.V. Prezidentas Johnsonas buvo nutraukęs nuolatinę pagalbos sutartį ir siuntė kviečius tik pagal atskirą sutartį kas mėnesį tol, kol Indijos valdžia nesiims priemonių perorganizuoti žemės ūkio sistemą, vietomis nepakeistą nuo biblinių laikų. Be to, J.A.V. reikalauja, kad Indija įsivestų efektingą gimimų kontrolę, sustabdyti nepaprastą indų tautos didėjimą.

Prezidento Johnsono kviečiama, Indira atvyko Vašingtonan, svarstyti svarbių savo krašto problemų. Kur tik ji ėjo vizito metu, ji buvo sutinkama su rožėmis. Jų gavo ji visokiausių spalvų, netgi ir dirbtinių. Pagaliau jai buvo įteiktas impresionistinis rožės paveikslas. Visos tos rožės simbolizavo naują dviejų didžiųjų demokratijų santykių sužydėjimą. Tarp prezidento ir ponios Gandhi iš karto užsimezgė draugiški ir atviri pokalbiai. Buvo aptarta Raudonosios Kinijos pavojus. Ponia Gandhi parodė daugiau pritarimo Amerikos kišimuisi į Viet Namo reikalus. Prezidentas pareiškė planus Indų - Amerikos Fondui Indijos švietimui pakelti, jis pažadėjo papildomą $500 milijonų vertės kviečių kiekį ir kreipėsi į kitas tautas prašydamas paremti Indiją. Ponia Gandhi pakvietė prezidentą Johnsoną atsilankyti Indijoje. New Yorko ekonominiame klube ji pasakė kalbą, kviesdama privačias firmas į savo socialistiniai nusiteikusią Indiją. Ponios Gandhi apsilankymas Amerikoje atnaujino jos santykius su J.A.V. Ponia Gandhi įrodė, kad ji ne tik išdidi, gracinga ir gabi moteris, bet ir savarankiška savo krašto valdytoja, stipri savo nusistatymuose.

KĄ LIETUVĖ, GYVENDAMA ŠIAME KRAŠTE, RANDA GERO IR GALI PRIIMTI IR KO JI TURI VENGTI

K. KEBLINSKIENĖ

Žiaurių nelauktų įvykių išblaškyti po platų pasaulį, atsidūrėme tarp svetimų žmonių, sunkiai suprantamų mums savo galvojimu, papročiais ir elgesiu. Skirtumai neišvengiamai iššaukia palyginimus; ir mes, besiilgėdami savo gimtojo krašto, dažnai grįžtame į Lietuvą mintimis, pažadais: parvežti tą kas gera ir atmesti, neapsikrėsti tuo, kas bloga.

Pirmiausia paliesiu pagrindinę mūsų vidaus gyvenimo sritį — religingumą. Lietuviai iš seno religinga tauta. Mūsų kaimo žmonių religingumas gal nebuvo labai sąmoningas, tačiau gilus ir tvirtas. Tai buvo tikėjimas be jokių dvejojimų ir egoizmo — tikėjimas tikrąja to žodžio prasme. Lietuvoje nuvykti bažnyčion pėstiems snieguotais keliais keletą kilometrų nebuvo jokios problemos, ir niekas nesiskundė, jei gavėnioje reikėdavo papasninkauti keletą savaičių iš eilės.

Čia visas gyvenimas veikia neigiamai religinį nusiteikimą. Triukšmingas materializmo garbinimas, roketinis tempas ir žmogaus fizinis išlepimas ne tik nustumia dešimton eilėn dvasinį susikaupimą ir maldą, bet net mėgina nuvertinti pagrindinius katalikiško asmenybės ugdymo principus, apšaukdami juos atsilikusiais ir senamadiškais.

Tiesa, iš teigiamų savybių šioje srityje reikia suminėti organizacinį susiklausymą. Katalikai tvarkingiau praktikuoja savo pareigas, daugiau aukoja labdarai ir šiame įvairių konfesijų mišinyje nevengia viešai pasisakyti, kas jie toki esą, nors šiame kontinente jie yra mažuma. Prisimenu kokį gilų įspūdį man ir daugeliui kitų padarė prezidentas Kennedy, kai dar būdamas senatoriumi L. R. K. Federacijos suvažiavimo bankete Bostone susipažindamas su vysk. V. Padolskiu, priklaupė ir pabučiavo žiedą. Neeilinė asmenybė, kuri mokėjo simbolį pastatyti augščiau už administracines pareigas.

V.STANČIKAITĖ-ABRAITIENĖ
OBUOLIAI
(Aliejus)

Amerikos moterys, panašiai kaip ir lietuvės, uoliau dalyvauja religinėje praktikoje negu vyrai. Daug dirba labdarybei, dalyvauja religiniuose sąjūdžiuose ir aukų sukėlime.

* * *

Lietuvės moters religingumą dažnai lydėjo griežtas dorovės supratimas. Tiesa, jai padėjo konservatyvi aplinka, aiškiai nustatyta drausmė mokyklose, kieta ir neatlaidi visuomenės opinija. Buvo įvairiausių prasikaltimų jaunų žmonių tarpe, tačiau jų niekas negyrė ir netoleravo. Blogas ir nepadorus elgesys buvo vadinamas blogu vardu, su juo buvo kovojama viešai, jis neplito, o pasilikdavo ryškiai izoliutu atsitikimu.

Šiame kontinente dėmesį rėžia vyrų ir moterų santykių laisvumas, einąs iki papiktinimo. Jaunimo tarpe seksualinis palaidumas yra išaugęs į alermuojančias proporcijas. Jau nestatomas klausimas ar tas ar kitas veiksmas doras ar nedoras, ar jis leistinas ar ne. Atrodo, kad vienintelis klausimas, dar varginantis jauną žmogų, yra — kaip išvengti pasekmių. Deja, tam visuomenės opinija labai palanki. Tai liūdija skyrybų skaičius ir neištikimybė šeimose, neštumų skaičius mokyklose ir jaunimo institucijose. Intymumų toleravimas viešose vietose, blogos filmos, parnografinė spauda. Nesiimama jokių efektingesnių priemonių sustabdyti šį potvynį, skandinantį jauną žmogų, šeimą ir visuomenę

Vienas Brockton'o gimnazijos mokytojas ir rašytojas savo paskaitoje apie katalikų spaudą nurodė, kaip sunku yra išleisti gerą knygą. Jis pats lankęsis Bostono bei New Yorko leidyklose, bet niekas nesutikę net be honoraro jos išleisti. Teisindavosi, jog knyga, nors ir talentingai parašyta, tačiau neatitinka laisvos šių laikų dvasios. Peržvelgus istoriją, ryškiai matyti, jog grįžtama į pagonybės laikus, kada visuotinis moralės susmukimas sužlugdė toli pažengusias kultūras.

Amerikietės energingos moterys: moksle, mene, profesijose, jų pasireiškimas yra didelė jėga, tačiau ta pati energija ir veiklumas atima iš jų kuklumą, subtilumą; dažnai jos yra triukšmingos, persipuošusios, paviršutiniškos, santykiuose su vyrais — agresyvios.

Amerikos tauta dar nėra susiformavusi. Daugelio tautinių grupių konglomeratas nesudaro vienalytės tautos su savitu charakteriu ir tradicijomis. Todėl tautiniu atžvilgiu ką nors gero rasti galime tik atskirų tautinių grupių gyvenime. Tautinės savigarbos, savų tradicijų, papročių išlaikymu mums gali būti pavyzdžiais ir žydai ir italai ir airiai. Bet savo kalbos išsaugojimu mes juos toli pralenkiame. Lietuvių tauta yra viena iš to nedaugelio, kuri taip atkakliai kovoja už brangų lietuvišką žodį. Tik ateityje tas pastangas reikėtų žymiai sustiprinti, vien noro nepakanka. Atsimenu posakį: miršta kalba, miršta tauta, miršta valstybė. Anglų kalba, būdama plačiausiai paplitusia kalba pasaulyje, labai greit jaunam žmogui prilimpa. Tačiau, inteligentiškas jaunuolis gali kalbėti laivsai keliomis kalbomis iš karto, kurių viena turi būti gimtoji kalba; gryna, nesumaišyta su jokia kita: ir savo akcentu ir žodžiais ir gramatika. Gryna, švari kalba yra žmogaus inteligencijos pažymys. Pastangos išlaikyti gryną kalbą turi būti sustiprintos ir namuose ir mokykloje ir bažnyčioje.

Iš Amerikos valstybinės santvarkos, laisvės ir lygybės demokratijos mes daug ko galime pasimokyti. Pradžioje mums atrodydavo keista, jog pats kandidatas už save kalba. Bet daug geriau pasisakyti apie savo nuveiktus darbus, moksle pasiektus laipsnius ir laimėjimus, planus ir užsibrėžimus, negu pavydžiai juodinti savo oponentą arba jį kišti kalėjiman. Ar negražu, kai pralaimėjęs laimėjusį pasveikina, ar kai opozicija pozityviai dalyvauja gerbuvio kūrimo darbe.

Man atrodo, girtinas dalykas aktyvus moterų dalyvavimas rinkimuose ir rinkiminėj propagandoj, kai žmona padeda vyrui, lyg pabrėždama, kad tiesioginiai ar netiesioginiai talkininkaus savo vyrui numatytose pareigose.

Mus, daugiau linkusius į pasyvumą, stagnaciją ir perdidelį konservatyvizmą, gali teigiamai paveikti čia pastebimas darbštumas, dinamizmas, iniciatyva, veržlumas, mokėjimas greitai prisitaikyti prie naujų sąlygų, rizika. Tai charakteringi amerikono bruožai, kurie sukūrė tai, ką pasaulis vadina "Amerika". Atvirumas, politinė tolerancija būtų didelis pliusas daugeliui santvarkų. Džiaugiamasi ir didžiuojamasi didele technikos pažanga ir augštu gyvenimo standartu. Iš kitos pusės nekreipiamas dėmesys į vis didėjantį atsilikimą dvasinės kultūros srityje. Didelis gerbuvis kreipia karo ir skurdo nualintų kraštų akis ir tuo pačiu uždeda didelę atsakomybę visai Šiaurės Amerikai, tačiau ar ji išlaikys šį egzaminą — parodys netolima ateitis.

O. LIPEIKAITĖ NEŠĖJA

SVARBIAUSIAS ŽODIS PASAULYJE

(Legenda)

Plačioje Sacharos dykumoje nuo neatmenamų laikų stovi didžiulis akmens sfinksas. Iškalė jį savo valdovui vergai, aplaistė prakaitu ir pūslėtų rankų tekančiu krauju. Praėjo daug daug metų. Išmirė visi tie, kurie skaldė ir tašė kietą akmens uolą, daug vandens nutekėjo Nilo upe, o sfinksas liko paslaptingas ir nykus, bet apipintas gražiais padavimais, kurie ėjo iš lūpų į lūpas ir buvo perduoti vaikų vaikams. Vienas iš tų padavimų sako, kad sfinksas prakalbės žmogaus balsu, jei prie jo papėdės bus ištartas svarbiausias žodis pasaulyje. Praėjo daug šimtmečių, bet sfinksas vis tylėjo.

Vieną kartą atkeliavo prie sfinkso turtingi pirkliai. Sunkiai žengė jų kupranugariai, apkrauti šilkais, auksu ir dramblio kaulu. Prisiartinę prie sfinkso, jie ištarė:

"Turtas!"

Bet sfinksas neprakalbėjo. Jis pasiliko tylus ir susimąstęs. Po kiek laiko sustojo prie sfinkso karavanas, kuriame buvo ir keliaujančių dainininkų grupė. Jie sustojo prie sfinkso papėdės ir kartu suriko:

"Daina!"

Tačiau sfinksas tylėjo. Tada iš jų tarpo išsiskyrė jauna pora: vyras ir moteris. Juodu, laikydamiesi už rankų tarė:

"Meilė!"

Bet sfinksas liko tylus ir susimąstęs. Praėjo ir vėl daug daug metų. Kartą atkeliavo prie jo su savo kariuomene garsus karo vadas. Išdidus po savo daugelio laimėjimų jis drąsiai suriko:

"Garbė!'

Tačiau sfinksas nepajudėjo, ir jo lūpos nepratarė nė žodžio. Tik vieną dieną pamažu per dykumą slinko klajoklių karavanas. Jie buvo pasirengę ieškoti geresnės vietos, kad galėtų pradėti gyvenimą iš naujo. Jie susikrovė savo menką turtą sfinkso pavėsyje ir jau ruošėsi nakvoti. Viena jauna motina padėjo prie pat sfinkso krūtinės savo miegantį kūdikį, kad jis nors kiek pailsėtų nuo nuovargio ir įkaitusio smėlio. Tik staiga sušvilpė stiprus vėjas, suūžė dykumos smėlis ir pakilo juodi stulpai. Artėjo baisus dykumos uraganas. Klajokliai skubiai pagriebė savo mantą ir bėgo iš tos vietos. Ta jauna motina, pagriebusi dalį savo daiktų, pradėjo bėgti drauge su kitais, manydama, kad kūdikį paims vyras.

Kai pirmieji smėlio dūžiai atsimušė į kūdikio veidelį, jis pabudo ir pravirko:

"Mama!"

Sfinksas tada prakalbėjo raminančiu balsu, priglaudė kūdikėlį prie savo šaltos akmens krūtinės ir vėl nutilo amžiams.

S. Vilkauja

JI IŠTEKĖJO

V. FRANKIENĖ

"Medi, koks tu laimingas, medžiu gimęs, nes tu neturi kenčiančios žmogiškos širdies..."

Sekmadienis. Gaudžia bažnyčios varpai. Jau po sumos. Mašinos eilėmis slenka — vos tik juda. Visi grįžta namo, pagarbinę Viešpatį. Taip gera sieloje, ir jauki ramybė pripildo kenčiančią širdį, kai tiki Dievą, kurio neišmatuojamas dvasinis gėris ir meilė globoja mažytį žemės vabalą — žmogų.

Tačiau labai neramu Vilutienės sieloje, ir ji baimingai žvelgia į savo vyriausiąją dukterį, Birutę, sėdinčią priekyje, greta mašiną vairuojančio tėvo; o ji pati su Algiu ir Vida — užpakalinėje sėdynėje.

Birutė — tai jų pasididžiavimas; devyniolikos metų jaunuolė: puiki, dora mergaitė, biologiją bebaigianti studentė. Ji tikra Lietuvos dukra: šviesiaplaukė, mėlynakė; veikli skautė, ateitininkė; be to, Dainavos ansamblio dainininkė. Tik kažkas kankina ją jau nuo praeitų Velykų. Ji dažnai tokia liūdna, nerami ir susimąsčiusi. Ir šiandien, tuoj po pusryčių, įbėgo ji pas motiną ir, apsikabinusi ją, sušnibždėjo:

— Mama, aš noriu su tavim pasikalbėti. O tai man nelengva. Rask progą, kad būtume tik mudvi.

— Kas tai? Ką ji nori man pasakyti? — mąsto susirūpinusi motina. Bet jos mintys nutrūko, nes mašina sustojo prie namų. Algis su Vida šokte iššoko iš mašinos. Juodu dar vaikiški, lyg du jauni ožiukai, pilni džiaugsmo ir gyvybės. Algiui keturiolika metų, o Vidai dešimtis. Išlipo ir abu Vilučiai. Prie jų namų, iš gatvės pusės, augo du klevai. Jų lapai dabar tarsi pauksuoti, ir abu medžiai atrodo lyg gėlių žiedais apkaišyti. Aplink rausvus, tokius jaukius jų namus vijokliai auga; rudens saulės šviesa vėl teikia ypatingo gražumo.

— Žiūrėk, mama, kaip gražu! Koks puikus šįmet ruduo! Ir kokie laimingi mudu! — pratarė apsidairęs Vilutis, prieš pat įžengdamas į namus. Ir visas jo veidas šypsojosi laime. O jis ir aplamai labai malonios išvaizdos. Plaukai jau gerokai pražilę. Tai tylus kuklus žmogus, ieškąs gyvenime gėrio ir begalo mylįs savo šeimą. Jis dirba sunkiai prie statybos ir džiaugiasi galįs duoti puikų gyvenimą savo vaikams, o svarbiausia — leisti juos į mokslą ir auginti lietuviškoj dvasioj.

Vilutienė irgi dirba — saldainių fabrike, prie linijos, kur didelė skuba. Ji dažnai tokia pavargusi, kad rodos, nebepajėgs iš darbovietės iki autobuso nueiti. Bet ją gaivina mintis apie vaikų ateitį, ir ji eina ir eina, lyg automatas, nuo ryto iki vėlyvo vakaro, darbų vejama, šeimos meilės gaivinama.

Vos tik įžengus į butą, Vida su Algiu išbėga į kiemą; tėvas, sugriebęs laikrasčių pluoštą, jaukiai įsitaiso salionėlyje. O ji, nežymiai davusi ženklą Birutei, įeina į miegamąjį. Birutė, visa sumišusi, tarytum išsigandusi, rūpestingai uždaro duris ir puola motinai į glėbį, tardama:

— Mama, aš išteku!

— Ką pasakei, vaikeli? — nustebo motina, nes žinojo Birutės pasiryžimą pirma baigti mokslą. Visi jų namuose besilanką jaunuoliai, studentai, buvo, anot jos, tik geri jos draugai. Ir vos metai beliko iki gaus diplomą.

— Kas jis, dukrele? — žvelgdama Birutei į veidą, paklausė motina.

— Tai ir yra mano nelaimė, kad judu su tėvu jo nenorėsit, bijau sakyti.

— Sakyk!

— Jis puikus vyras, bet nelietuvis. Čia gimęs ir augęs — inžinierius — Bob Nelson. Jis gražus ir neapsakomai geras. Aš jį myliu; noriu už jo ištekėti — ir tai per Kalėdas. Kito tokio įdomaus ir kilnaus niekados nebesutiksiu.

Birutei kalbant, motina juto, lyg kad replėmis kas spaustų jai širdį. Ūžė galvoje ir sunku darėsi. Tačiau išsitiesė, suvaldė ašaras ir tvirtai ištarė:

— Niekados nesutiksiu, kad tekėtum už svetimtaučio, nes nerasi laimės. Man rūpi tavo ateitis. Esi lietuvė, tai ir tavo vaikai privalo būti lietuviai. O kur mūsų papročiai, kalba, dainos? Pažvelk! — ir ranka parodė prie lovos kabantį Aušros Vartų Dievo Moti-

nos paveikslą. — Nė to nebebus tavo namuose, nes jam bus viskas svetima. — Motina juto, kad jos balsas kilo ir kilo — iki riksmo, — taip, mat, buvo sužeista jos širdis — lietuvės motinos siela.

Tarpduryje atsistojo tėvas.

— Jūs tebegyvenat praeities sentimentais ir todėl nesuprantat jaunimo, užaugusio Amerikoj. Juk mes neatsimenam Lietuvos. Antra vertus, nebijok, mama: Bob prižadėjo, kad, šalia jo gimtosios kalbos, mokysim vaikus ir mūsiškės. Galėsim ir lietuviškais vardais juos krikštyti. Jis kultūringas žmogus, ir mano namai bus lietuviški, — šaukė Birutė.

— Aš viską girdėjau, nes pergarsiai kalbėjot, — atsiliepė tėvas. — Eikš šen, motin, — Apkabino jis visą išblyškusią, drebančią žmoną ir tvirtu balsu pasakė: — Aš myliu tave, Birute. Bet jei išdrįsi tekėt už svetimtaučio — išsižadėsiu tavęs. Tada nedrįsk daugiau įžengti į tėvų namus, kuriuose Rūpintojėlis gyvena, kur tėvų bei protėvių įkvėpta lietuviška siela gyva. — Trinktelėjo durys, ir Birutė liko viena. Lyg suūžė mašina, ir tyla apsupo namus.

Vilutis juto, kad jo sielos gilumoje kažkas baisiai skauda. Bet jam rūpėjo jo žmona, ir jis tvirtai laikėsi.

— Aneliut, važiuojam į laukus: pasikalbėsim ramybėje; gamtoj atsigausi, — kalbėjo jis žmonai ir lyg apstulbusią, nebylę įsodino į mašiną ir tarė:

— Verk, verk, motin — bus lengviau, — prašė jis ir atrodė lyg ramus. Tik tarp akių gili raukšlė bei retkarčiais virpančios lūpos rodė jo gilų pergyvenimą. — O gal dar apsigalvos. Gal? — ramino jis savo pravirkusią moterį. Gi jo visada tvirtas balsas virpėjo. Važinėjo juodu paežeriais, už miesto. Tačiau netraukė jų akies tarsi pasakų karaliūno rūbais išsipuošę medžiai, nestebino būriai išskrendančių paukščių, neigi šviesi, šilta saulė.

Motina verkė. Jis, tėvas, tyliai susikaupęs, savo dvasios akimis matė savo brolį Joną, mirštantį girių gilumoje dėl tėvų šalelės. Matė tėvo kapą Sibire ir sugrįžusią senelę motiną iš ten — ir glaudžiančią prie lūpų tėvų bei protėvių žemės žiupsnelį. Jie — ir mes. Jie kraujo ir gyvybės nepagailėjo dėl tėvynės. O mes — visko pertekę, taip lengvai išsižadam viso, kas lietuviška. Ne, niekados neleisiu dukteriai tekėt už svetimo! — kilo jame galutinis pasiryžimas. — Gėda! — Skausmas dar labiau sugėlė krūtinėj. Ir, štai, juodu jau turėjo išlipt prie namų.

Ant stalo gulėjo raštelis su žodžiais:

— Sudiev! Kadangi nesutinkat — aš turiu išeit iš namų. Nuo mylimiausio žmogaus niekad neatsisakysiu. — B i r u t ė .

Tėvui garsiai tuos žodžius perskaičius, Vilutienė pajuto, kad silpsta. Ji nualpo ir sunkiai beatsigavo. Ilgai ji sirgo, ir didelė apatija gyvenimui bei visai aplinkai prislėgė ją. Vyras galutinai pražilo, palinko ir kasdien prašė, maldavo žmoną, idant surastų jėgų gyventi kitiems vaikams — Vidutei ir Algiui. Bet ji nuolatos su baime kartojo:

— O gal ir jie panašiai pasielgs — padarys naują gėdą mūsų namams . . .

Ji nebegalėjo dirbti. Nebepajėgė gyventi.

Pavasaris aušo. Gaivus žalumas puošė gamtą. Paukštelių triliavimai skambėjo ore. Vilutienė tyliai žengė parko alėja: susimąsčiusi, liūdna. Ir staiga, nustebusi, sustojo ties medžiu.

— Beržas, berželis! — pradžiugo ji, pajutusi lyg tėvynės dvelkimą. Priglaudusi galvą prie beržo kamieno, ji tarė: — Medi, koks tu laimingas, medžiu gimęs, nes tu neturi kenčiančios žmogiškos širdies . . . — Ji pravirko. Ūmai kažkas ją tvirtai apkabino. Tai jos sena pažįstama, Daunienė, kurios du vaikai su Birute vienodu keliu nukeliavo.

— Neverk! Einam, aš tave parlydėsiu namo. Nagi ir mano sieloje baisi kančia. O svarbiausia: mano nelaimėje aš pati kalta. Aš dirbau; tuo pačiu metu puošiau ir lepinau savo vaikus: pirkau puikius baldus, mašiną sūnui; o namuose nebuvo lietuviškos knygos, lietuviško paveikslo, nei lietuviškų dainų. Nei aš pati, nei vyras negalvojom apie tai. Ir mūsų kaltė, kad praradom vaikus: atidavėm juos svetimiems. Suamerikonėjom. Štai, dvidešimt tūkstančių banke, o džiaugsmo nėra. Nesusikalbam nei su žentais, nei su anukais. Po tų žodžių įžengė jiedvi į Vilučių namus. Vilutienei kažkaip palengvėjo širdy, nes pasitiko ją lietuviška aplinka: koplytėlė su Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslu; kitas paveikslas su Rūpintojėliu bei rugių auksinėmis gubomis; lietuviškų knygų lentyna, puikus Vytis vidurinėj sienoj — ir toks tylus jaukumas. Jai aišku tapo, jog ji atliko lietuvės motinos pareigą, ir jos neslėgė kaltės jausmas.

— Ne mano kaltė ir ne Antano. Mūsų namai lietuviški. Aš viską dariau, kad vaikai būtų lietuviai, — pasakė ji savo draugei. Nuo tos dienos ji aprimo ir pradėjo gyventi. Visą atliekamą laiką skyrė savo likusiųjų vaikų auklėjimui, tikėdama, kad jie paseks savo tėvelių pavyzdžiu.

Prabėgo penkeri metai nuo minėtų įvykių. Kūčių vakaras. Dangus taip nuostabiai pribėrė baltų snai-

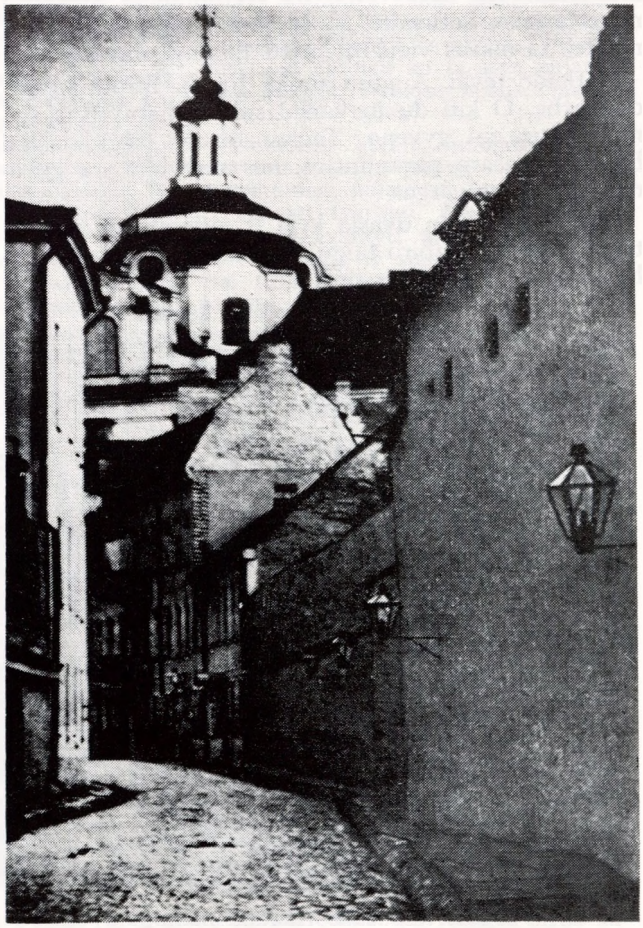

SENOJO VILNIAUS GATVELĖ

gių, sidabru žvilgančių gatvės žiburių šviesoj. Oras pritvinęs šventumo nuotaikos. Kažkas nepaprastai švelnaus bunda jautrių žmonių sielose Viešpaties užgimimo išvakarėse. Neretai iš už debesų žvilgteli didžiulė, šviesi Betliejaus žvaigždė.

Visų namų langai apšviesti. Šviesu ir Vilučių namuose. Stalas jau papuoštas Kūčių vakarienei. Visi Vilučiai linksmi, o ypač Algis, nes rytoj jo sužieduotuvės su Rasa Dauniute. Ir tėvai laimingi, nes turės puikią martelę — lietuvaitę. Vidutė jau pirmoje gimnazijos klasėje. Tik apie Birutę niekas nekalba, ir nieko apie ją negirdėti. Sunkios, todėl, tebėra abiejų tėvų širdys ir mintys, kad ir nieko vienas kitam apie tai neužsimena.

— Ne mūsų kaltė, — savo dvasios stiprinimui kartoja savyje motina.

Tylią maldą kalba tėvas prie Kūčių stalo. O po to visi laužo plotkelę. Susikaupę, gražiausius linkėjimus vieni kitiems perteikia. Staiga skambutis. Algis pribėga prie durų ir sušunka:

— Birutė!

Abu tėvai pašoka išsigandę. Į kambarį įbėga jauna moteris, glėbyje laikydama kūdikį. Ji puola prie tėvų verkdama:

— Atleiskite! Nebepajėgiu ilgiau be jūsų gyventi. Vyras išvijo iš namų, kaip atsilikusią komedijantę, nes norėjau laikytis mūsų papročių. Norėjau mokyti vaiką nevien angliškai, bet ir lietuviškai. O jam buvo viskas svetima. Gi aš taip ilgėjaus namų. Ak, kodėl nepaklausiau jūsų?! Tėveliai brangiausi, atleiskite man! Tai tikra tiesa: už svetimtaučio ištekėjusi neras laimės lietuvaitė. — Ir puolė tėvams bučiuoti rankas. O mažas vienerių metų Johnny pravirko.

Atleido tėvai. Augino anuką Jonelį. Birutė susirado darbą. O kiti du jų vaikai sukūrė lietuviškas šeimas ir gražiai gyveno. Tačiau Birutės akys dažnai buvo nuo ašarų paraudusios; nes skyrybos yra gyvenimo amžinas vargas.

Tėvų - protėvių dvasia kyla iš milžinkapių ir partizanų kapų, iš Sibiro taigų ir nematoma gija paženklina kiekvieno lietuvio širdį:

— Gimei ir mirk ištikimas tėvų žemei!

A. VITKAUSKAITĖ - MERKER
LIETUVAITĖ PINA KASAS

ALD. PRIŽGINTAITĖ

RAMUNIŲ ŽIEDAI

Žiedais ramunių būrėm laimę,
Bet ėjo ji kitu keliu — —
Žuvai girioj su partizanais,
o aš toli taip nuo savų —
Tavo akis širdy nešioju,
pamiršti vis dar negaliu —
Ir tie laukai gimti, brangieji,
visai ne tie, bus man be jų...
Save aukojai už tėvynę,
ar kas supras aukas širdžių?
Mums nepasakė tuokart pievoj,
žiedai ramunių nuskintų...

SAKYK...

Sakyk, Mamyt, ar tavo akys
užgęso man jau amžinai?
Ar ten kažkur aukštai sužibę,
mane dar seks jų žiburiai?
Sakyk, Mamyt, ar tavo rankos,
manęs neglaus, nespaus karštai?
Nes aš jaučiu, kaip pirštai šluosto
man riedant ašarai vienai —
Sakyk, Mamyt, ar tavo maldos
pamirštos liks nejau visai?
Ar mes po širdimi tau gimę
vieni keliausim atskirai?..

VAIKAI IR PINIGAI

I. KAIRIENĖ

Daugelis tėvų sutiks, kad yra labai svarbu išmokyti vaikus, kaip protingai elgtis su pinigais. Tačiau tėvai dažnai susvyruoja, kada ir kaip reikia pradėti juos mokyti. Tikriausias būdas būtų duoti vaikams kišenpinigius nuo pat ankstyvojo amžiaus, arba — kitaip tariant — paskirti jiems tam tikrą sumą pinigų kas savaitę.

Kišenpinigius patartina pradėti duoti, kada vaikas jau moka skaičiuoti, patiria ryšį tarp monetų ir daiktų, kuriuos jis norėtų įsigyti, ir kai jis pats gali nueiti į krautuvę, maždaug tarp penkerių ir šešerių metų amžiaus. Pradžioje gali būti maža suma — penki ar dešimt centų, bet tie pinigai priklauso jam be atskaitomybės ne dėlto, kad jis gerai elgiasi, ir jie neatimami blogai pasielgus. Tai yra tik viena iš auklėjimo priemonių. Pradžioje vaikas patirs, kad moneta yra kažkas, ką jis gali iškeisti į tam tikros vertės daiktą. Daugeliui vaikų tai sudaro malonumą. Laikui bėgant, jis patiria, kad kai kurie daiktai (kaip, pvz., stiklo rutuliukas) tveria ilgiau, negu kiti (pvz., balionas). Jo auklėjimo procesas bus suardytas, jei pavyzdžiui, jam beeinant iš krautuvės, balionas susprogsta, ir tėvai iš pasigailėjimo nuperka kitą. Tikslas yra duoti vaikui pačiam spręsti ir vertinti. Vaikas turi pats patirti teigiamus ir neigiamus rezultatus. Tačiau tėvai neturėtų ta proga vaikų barti.

Vaikas taip pat veikiai patiria, kad daugelis daiktų, kurių jis norėtų, kaštuoja daugiau, negu jis turi kišenpinigių. Tuo būdu, jis išmoksta palyginamos vertės. Lėktuvas, pvz., kaštuoja tiek, kiek trys šmotukai šokolado. Kartais praeina daug laiko, kol vaikas susilaiko nuo savaitinio pinigų išleidimo ir susitaupo per kelias savaites norimam žaislui. Pastebėkite, kaip motina gali sugriauti jo natūralų mokymo procesą nupirkdama jam tą žaislą; ("Bet jis taip labai norėjo jo!"). Kai kurie tėvai mano, kad ta problema lengvai išsprendžiama, duodant vaikams pinigus iš anksto. Gal jie ir teisingi. Galbūt, vaikas turėtų anksti patirti sunkumus, perkant išsimokėtinai.

Vaikui augant, jo reikalavimai didėja, ir jo kišenpinigių suma turi būt padidinta. Sunku pasakyti, kiek pinigų būtų tikslu vaikams duoti, nes vaikai yra tokie skirtingi savo reikalavimuose, savo noruose ir subrendime bei atsakomybėje. Gera taisyklė būtų: neduok jam per daug, kad jis galėtų patenkinti visus savo norus, bet pakankamai, kad jis turėtų progos planuoti ir sunaudoti pinigus apgalvotai.

Dešimties metų vaikui jau reikalingi pinigai transportacijai — autobusams, plaukų kirpimui, skautų ar kitų organizacijų mokesčiams, aukoms Raudonajam Kryžiui. Tokioms išlaidoms reikia padidinti savaitinius kišenpinigius. Bet drauge reikia paaiškinti, kad tie pinigai skiriami tam tikroms specifinėms išlaidoms. Vaikas pats turi juos sutvarkyti, mes turim išmokyti jį pinigus laikyti dėžutėje ar piniginėje, iki ateis laikas juos išleisti.

Augimo laikotarpyje vaikai, tėvų padedami, gali išvystyti ir kitą pinigų tvarkymo būdą, būtent: pasirinkdami savo rūbus. Žinoma, tėvai turi nustatyti rūbų tinkamumą ir kainą, bet vaikams leidžiama pasirinkti spalvą ir stilių. Kada jiems paskiriama atsakomybė rinktis, jie išmoksta anksti daryti apgalvotus apsisprendimus.

Daugelis tėvų iš patyrimo teigia, kad jaunuoliai dažnai gali jau tvarkyti savo aprangos biudžetą. Tada jie jaučia atsakomybę už savo išlaidas. Duodant jiems patiems susidaryti drabužių biudžetą, dažnai išvengiama bereikalingų ginčų ir nesutarimo tarp tėvų ir vaikų. Ypatingai sunku kartais su mergaitėmis, jos visko nori. Paskyrus jiems tam tikrą pinigų sumą ir leidžiant patiems apsispręsti, jie dažnai patirs, kad ne viskas įmanoma, ir jų norai turi būti suvaržyti.

Jei tėvai galvoja, kad duoti tokią sumą pinigų jaunuoliams yra absurdas, tegu pasižiūri į skyrybų statistikas. Piniginės problemos yra viena iš dažniausių skyrybų priežasčių. Argi tad nėra tėvų pareiga išmokyti vaikus sumaniai tvarkyti pajamas. Žinoma, kai kuriais atvejais, jaunuoliams pilnos pinigų kontrolės negalima pavesti. Atsitiks taip, kad mergina prisipirks keletą megztukų ir sijonėlių, o atėjus žiemai, neturės palto ar botų. Kiekvienam pasitaiko klysti ir, tokiu atveju, patartina leisti administruoti pinigus tėvams kontroliuojant.

Žinoma, kyla klausimas, kiek gi pinigų skirti? Tai turėtų būti grynai jaunuolių ir tėvų susitarimas, nes priklauso ir nuo tėvų pajamų ir jų pažiūrų į auklėjimą. Daugelis tėvų klausia, ar vaikams reikia mokėti už jų darbą namų ruošoje. Būtų tiksliausia jiem nemokėti. Juk vaikai naudojasi visomis šeimos privilegijomis ir namų patogumais, tuo būdu, jie turi jausti pareigą tuos namus ir prižiūrėti ir, reikalui esant, padirbėti.

Kišenpinigiai vaikams skiriami, nes jie yra šeimos nariai. Tuo pačiu šeimos nariai prisideda prie namų tvarkymo. Jei jie savo pareigų kartais neatlieka, kišenpinigiai neturėtu būti atimami, nes tada vaikas susidarytų nuomonę, kad "jei man pinigai nereikalingi, aš galiu ir nedirbti kas man pavedama. Siektina vaikus išmokyti šeimos nario pareigingumo, visiškai išjungti užmokestį.

Jei jaunuoliai uždirba pinigų už namų ribų, jie gali juos tvarkyti patys, bet tėvai turėtų jiems būti patarėjais. Pavyzdžiui, vaikui galima patarti atsidaryti banke taupomąją sąskaitą ir taupyti pinigus kokiam nors didesniam objektui, kaip pvz., dviračiui, radio aparatui, ar kokiai kelionei, vasaros stovyklos mokesčiui. Jei vaikas gauna kada didesnės sumos piniginę dovaną, taip pat reikia jį prikalbinti pasitaupyti, o neišleisti tuč tuojau nereikalingom smulkmenom.

Už namų ribų dirbantis jaunuolis turėtų būti paskatintas pasidalyti savo pinigais su namie likusiu broliu ar seserim, kurie neturi progos užsidirbti, bet atlieka išeinančio brolio pareigas namų ruošoje. Šitaip išauklėti vaikai ir užauge nebus godūs ir vedę neduos namie dirbančiai ir vaikus auginančiai žmonai savaitinės "išmaldos", bet dalinsis su ja savo pajamomis. Tokiose šeimose nebus "mano" pinigai, bet "mūsų".

Kiekvienu atveju, nuolatinė tėvų skiriama vaikams pinigų suma liks jų pagrindinėm pajamom, kurias jie turi išmokti tvarkyti. Žinoma, išmokti protingai tvarkyti pinigus užims visą eilę metų, ir suaugę turėtų kantriai priimti savo vaikų nesekmes ir klaidas.

Čikagos Montessori Dr-jos Vaikų Namelių auklėtiniai kūrybingai dirba su statybiniais blokais. Nuotr. Vl. Juknevičiaus

Aldona Skripkutė — nauja medicinos gydytoja

Apskritai Amerikoje gydytojų yra permažai. Ypač reti tokie gydytojai, kuriems mažiau rūpėtų doleris, o labiau trauktų tos ar kitos ligos priežasčių ir proceso tyrimai. Medicinos mokslinio tyrimo klausimais dažniau domisi biologai, chemikai, inžinieriai, negu patys medikai. Išskyrus atskiras išimtis, paprastai, gydytojai tėra eiliniai medicinos amatininkai.

1948-50 m. iš tremtinių stovyklų Europoje čia atvykusiems DP gydytojams anuomet gana sėkmingai vyko įsigyti praktikos teises ir madžiaginiu atžvilgiu prasiskiekti į JAV visuomeninės padėties viršutines pakopas. Jaunesnioji karta, jau čia mokslus einanti, kažkodėl medicinai palinkimo nerodo. Gal dėl to, kad medicinos mokslas ilgai trunka, brangiai kaštuoja ir studentus labai apkrauja darbais. Naujas lietuvis medikas, palyginti, retas paukštis.

Toks retokas medicinos paukštis yra dr. Aldona Skripkutė, birželio 7 d. gavusi Bryn Mawr Mergaičių Kolegijos medicinos gydytojos diplomą ir jau, prieš jį gaudama, išlaikiusi atitinkamus federalinius egzaminus ("national board") ir įsigijusi praktikos teises visoj Amerikoj. Atrodo. kad Aldonai pasirinkti mediciną bus kiek veikęs ir tėvų pavyzdys. S. Skripkus yra baigęs veterinarijos mokslus Šveicarijoje, o mama — dantų gydytojos mokslus Kauno universitete.

Kearny, N.J. vidurinę mokyklą Aldona baigė 1959 m. pirmąja. "Premedical" dalykus baigė 1962 m. valstybiniame Rutgers universitete, Newarke, N.J.

Dr. Aldonai nesvetima ir lietuvių visuomeninė veikla. Ji buvo aktyvi lietuvių studentu gyvenime. Reikia tikėtis, bus aktyvi ir lietuvių gydytojų visuomeninėj veikloj. Visokeriopos sėkmės! **R. Š.**

V. Judzentavičiūtė šią vasarą lankėsi Europoje ir dalyvavo Muenchene Moterų Klubo susirinkime. Viešnia padarė pranešimą apie Kanados moterų organizacinę veiklą. Ji pati yra K.L.K.M. D-jos centro valdybos narė ir Pabaltiečių Moterų Tarybos pirmininkė.

Hamburgo Moterų Klubas turi įsigijęs audimo stakles. Staklių fondą remia narės netgi iš užjūrio. Jų išaustais drabužiais yra aprengti Duesseldorfo tautinių šokių jaunimo grupės nariai. Audėjos laukia užsakymų iš visų kraštų.

16 vas. gimnazijos abiturientės studijuoja V. Vokietijos universitetuose: M. Auderytė — architektūrą Berlyne, R. Palukaitė — pritaikomą meną Dortmunde, R. Sakalauskaitė — biologiją Muenchene, Ž. Povilavičiūtė — žurnalistiką Muenchene.

J. Matulaitienė sėkmingai vadovauja New Yorko tautinių šokių grupei dvylika metų.

Jaunimo Kongreso metu išrinkta gražuolė G. Galinytė.

p. Valaitienė (pirmoji kairėje) su A. Stephens ansamblio narėmis talkininkauja L.M.F. Čikagos klubo suruoštame priėmime.

Muz. Alice Stephens vadovaujamas ansamblis atliks religinę programą per Šiluvos koplyčios šventinimą.

P. T. Nugent - Jociūtė, J.A.V prezidento žento motina, prieš vestuvių iškilmes atvykusi į Washingtoną aplankė Lietuvos atstovybę ir naujai įrengtą Šiluvos koplyčią.

Indijos premjerė Mme Indira Gandhi.

Mok. L. Virbickaitė, gyv. Hamiltone, išvyksta į Prancūziją mokyti ten gyvenanačių kanadiečių (kariuomenės šeimų) vaikus.

Šiluvos koplyčios šventinimas ir religinis kongresas įvyks Washingtone rugsėjo mėn. 4 d. Numatoma plati religinė programa, kurią atliks Alice Stephens ansamblis ir Čikagos vyčių choras.

Dail. A. Vitkauskaitė - Merker su savo kūriniais dalyvauja Modern Artist Guild parodoje, kuri vyksta New-Yorke.

Lituanistikos Institutas yra lietuviška mokslinė įstaiga, kuri turėtų turėti didelę biblioteką ir archyvą. Deja, šiuo laiku L. I. savo bibliotekoje turi tik 22 knygas. Jei kas turi atliekamų lituanistinių knygų, žurnalų ir laikraščių rinkinius gerai būtų, kad juos perleistų šiai lietuviškai įstaigai. Lituanistikos Institutui vadovauja dr. J. Balys 4522 Albio Rd. College Park Md. 20740 U.S.A.

Dail. V. Pazukaitė rengia savo kūrybos parodą, kuri įvyks Windsoro miesto meno galerijoje. Dailininkė yra atvykusi iš Lietuvos prieš pusantrų metų. Parodoje bus išstatyti grafikos darbai atvežti iš Lietuvos ir taip pat naujai sukurti temperos ir aliejaus darbai Kanadoje.

Sol. J. Liustikaitė ir pian. D. Skrinskaitė atliks menišką programą XII Kanados Lietuvių Dienoje Toronte.

M. Slavėnienė - Mykolaitytė laimėjo literatūrinę premiją už eilėraščių rinkinį "Klajūnų takais". Premiją skyrė Australijos Melbourno Liet. Katalikių Moterų Dr-ja.

G. Breichmanienės vadovaujamas tautinis ansamblis "Gyvataras" (Hamiltone) sėkmingai gastroliavo vakarų Kanados lietuvių kolonijose.

N. P. M. seserų vienuolijoje Putname įvyko pakeitimai, išrinkta nauja vadovybė: vyr. vadovė sesuo Aloyza Šaulytė, jos padėjėja ses. Paulė Savickaitė. Numatomi pakeitimai Montrealio ir Toronto vienuolynuose.

J.A.V Lietuvių Fondas gautą pelną $10.000.00 per 1965 m. už turimą kapitalą paskirstė lietuvių kultūriniams ir visuomeniniams reikalams sekančiai: 1) Jaunimo Kongresui (lietuvybės ugdymo ir išlaikymo kūrybiniams bei kultūriniams reikalams) $4.000.00; 2) J.A.V. LB C. V-bos užsibrėžtų planų įgyvendinimui (lituanist. mokyklos vadovėliams, pagelbinėms priemonėms, Lietuvos žemėlapiui ir mokslinių veikalų pradžiai) $4.000.00; 3) Pedagoginiam Lituanistikos Institutui $750.00; 4) Lietuvių Rašytojų Draugijai (grožinės literatūros pramijai) $500.00; 5) "Lituanus" žurnalui paremti $500.00; 6) Dainavai — Jaunimo Stovyklai $150.00; 7) "Tėvynės Žvaigždutei" ("Draugo" vaikų skyriui — premijoms) $100.00.

J.A.V. LB Kultūros Fondas leis mokslinius veikalus pagal Pasaulio Lietuvių Kultūros Tarybos rekomendavimą; skiriama suma šiam reikalui yra tik pradinė. Visos šios LF skiriamos paramos bus viešai įteiktos atitinkamiems asmenims 1966 m. liepos mėn. 2 d., 10 val. ryto, LF narių suvažiavime, Čikagoje, Sharkos svetainėje, 7840 So. Western Ave.

Lietuvių Fondo Taryba labai apgailestauja, kad nebuvo galima visų atsiųstų prašymų bei pasiūlymų finansiškai paremti, nes nebuvo pakankamai pinigų. Visiems prašymams patenkinti būų reikėję virš $50.000. Lietuvių Fondo organizatoriai kviečia kiekvieną lietuvį ilgiau nebelaukti, bet tuoj įsijungti į LF narius, kad LF tuo būdu kuo greičiau pasiektų užsibrėžtą milijoną ir kasmet galėtų skirti lietuvybės reikalams 50 - 70 tūkstančių dolerių. Šioji suma tikrai efektyviai pagreitintų svarbiausiųjų liet. reikalų realizavimą ir tuo pačiu suaktyvintų visą lietuvišką veikimą.

Akt. A. Vainiūnaitė-Kubertavičienė šiais metais švenčia dvigubą jubiliejų, savo amžiaus 70 metų ir sceninio darbo 50 metų.

Jubiliatė nuo pat lietuviško teatro atkūrimo darbuojasi Kauno dramos scenoje. Per ilgus darbo metus ji yra sukūrusi virš 300 vaidmenų.

Šią vasarą minint šią garbingą sukaktį Kauno valstybės teatre, buvo pastatyti atskiri veiksmai iš įvairių veikalų, kur pagrindines roles atliko pati jubiliatė. Gauta daug sveikinimų, gėlių ir dovanų, net ir iš aktorės buvusių kolegų, dabar begyvenančių užsienyje. Taip pat toje šventėje dalyvavo jubiliatės duktė akt. Dalia Kubertavičiūtė - Maurukienė iš JAV.

Šimet sukanka 80 metų nuo dail. M. K. Čiurlionio žmonos rašytojos **S. Kymantaitės - Čiurlionienės** (1886 - 1958) gimimo. Iš jos veikalų yra pažymėtinos pjesės: "Vilos puošmena", "Dvylika brolių, juodvarnių laksčiusių", (pasaka - vaidinimas), "Pinigėliai", "Kuprotas oželis" ir kitos. 1956 metais buvo išleisti trys tomai "Rinktinių Raštų".

Muz. M. Dvarionaitė yra žinoma dirigentė Lietuvoje. Šiais metais ji dirigavo koncertus. skirtus atžymėti 100 metų gimimo, kompozitorius J. Sibelius ir A. Glasunov, sukaktis. Be eilinių įvairių koncertų muzikė diriguoja taip pat koncertus skirtus jaunimui ir vaikam.

Lietuviškam baletui sukako 40 metų. Kauno valst. teatre pirmasis baleto spektaklis įvyko 1925 metais gruodžio mėn. 4 d., išpildant Delibes "Coppelia".

Iki 1940 metų buvo pastatyta apie 40 pasaulinės klasikos kūrinių. Iš lietuviškų baletų buvo statomi: J. Karnavičiaus "Lietuviška rapsodija", J. Gruodžio "Jūratė ir Kastytis", B. Dvariono "Piršlybos", V. Bacevičiaus "Šokio sukūryje". Baletas su pasisekimu yra gastroliavęs ir užsienyje.

Dabartiniu laiku yra statomi šie nauji lietuviški baletai: J. Pakalnio "Sužadėtinė", J. Juzeliūno "Ant marių krantelio", J. Indros "Audronė", E. Balsio "Eglė žalčių karalienė".

Iš balerinų pasižymi G. Sabaliauskaitė. T. Sventickaitė, L. Aleškevičiūtė. Iš ankstyvesnių šokėjų, kaip M. Juozapaitytė, J. Jovaišaitė ir kitos daugiau reiškiasi pedagoginiame darbe.

Sol. J. Petraškevičiūtė anksčiau dainavusi Vilniaus scenoje, dabar yra Lenkijoje, Lodzės operos solistė.

Lietuvos valst. premijomis už pasižymėjusią meninę kūrybą buvo apdovanotos: aktorė **M. Mironaitė** už sukurtus vaidmenis teatre ir smuikininkė **K. Kalinauskaitė - Fledžinskienė,** valstybinio kvarteto narė, už augštą meninį lygį.

Dail. K. Petrikaitė - Tulienė, kuriai sukako 60 metų, aktyviai reiškiasi dekoratyvinio meno srityje. Studijas baigusi Kauno meno mokykloje jau nuo 1935 metų dalyvauja parodose. 1937 m. Paryžiaus tarptautinėje parodoje gavo grand - Prix diplomą už sukurtas lietuviškų lėlių vestuves, kurios buvo išstatytos ir New Yorko Tarpt. parodoje. Dailininkė reiškiasi ne tik dekoratyvinio meno srityje, bet taip pat ir knygų iliustravime. Pažymėtini yra metaliniai vidaus dekoravimo darbai, kaip "Tulpės" ir "Jūratės" kavinės Kaune, Panevėžyje ir kitur.

Bal. L. Aleškevičiūtė atliko Eglės vaidmenį "Eglė žalčių karalienė" balete - filme. Šis naujai susuktas filmas Lietuvoje yra spalvotas ir plačiaekranis, jame dalyvauja Vilniaus valst. operos ir baleto teatro artistai. Filmas, kaip ir daugumas šios rūšies, yra perdaug ištęstas ir dramatiniai nepakankamai išvystytas. Tačiau gerą įspūdį sudaro muzika, šokiai ir spalvos.

Dail. K. Petrikaitė - Tulienė

"Tulpės" kavinė Kaune (metalo dekoracija)

Rašyt. J. Simonaitytė rašo savo atsiminimus iš Mažosios Lietuvos gyvenimo.

Dr. fil. H. Kairiūkštytė - Jacinienė šįmet švenčia 70 metų jubiliejų. Diplomą ir doktoratą įsigijusi Zuerich'o universitete, dirbo Lietuvoje, kaip meno istorikė. Iš jos veikalų pažymėtina studija apie Pažaislio vienuolyną ir bažnyčią vokiečių ir lietuvių kalbose. Privačiai mokėsi piešimo ir nuo 1953 m. dalyvauja parodose. Yra gavusi premiją už liet. liaudies motyvais atliktus atvirukus. Taip pat atlikinėja senovinių lietuvių drabužių rekonstrukcijos piešinius.

Knygos iliustracija

Knygų paroda buvo suruošta Vilniuje, kurioje įvairios leidyklos išstatė savo geriausius leidinius. Nuo 1937 metų yra skiriamos konkursinės premijos už geriausius knygų apipavidalinimus. Tarpe žinomų iliustratorių yra eilė dailininkų: A. Makūnaitė, A. Skirutytė, B. Demkutė, A. Bičiūnaitė, S. Valiuvienė ir kitos.

"M. K. Čiurlionis", šiuo pavadinimu yra susuktas trumpas dokumentinis filmas apie didįjį dailininką. Filme stengiamasi perduoti meninį palikimą: paveikslus ir muziką. Nagrinėjama Čiurlionio meno esmė, bei jo veržimasis iš realybės į fantazijos ir grožio pasaulį.

Prieš penkiasdešimt vienerius metus (1915 m. rugsėjo mėn.) Vilniuje buvo įkurta lietuviška gimnazija, kurią globojo Lietuvių Centrinis Šalpos Komitetas. Besikeičiant įvairiom valdžiom ir okupacijom keitėsi ir gimnazijos globėjai, patalpos ir vardas. Tik 1921 m. gimnazija gavo Vytauto Didžiojo vardą, o 1931 m. įsigijo pastovias patalpas.

Ši gimnazija buvo viena iš žymiausių lietuviškų mokslo įstaigų, palikusi ne tik Vilniaus, bet ir Lietuvos istorijoje gilius pėdsakus. Per V. D. gimnaziją yra perėję daug įžymių mokytojų ir mokinių. Gimnazijos mokytojais yra buvę: dr. J. Basanavičius, broliai Biržiškos, A. Stulginskis, A. Smetona, dail. A. Žmuidzinavičius, dail. A. Varnas, kun. Čibiras, muz. J. Naujelis ir daugelis kitų. Labjausiai neužmirštamas, su gimnazijos istorija daugiausia suaugęs ir jai vadovavęs per sunkiausius laikus, tai direktorius ir matematikas Marcelinas Šikšnys.

V. D. gimnazija yra pažymėtina, kaip pirmoji lietuviška mokslo įstaiga, kurioje viskas buvo dėstoma lietuvių kalboje. Steigiamos naujos mokyklos Lietuvoje buvo tvarkomos jos pavyzdžiu. V. D. gimnazija buvo lietuviškumo židinys, kuris nežiūrint įvairių priespaudų ir okupacijų per tiek laiko neužgęsęs sulaukė 50 metų jubilėjaus. Buvę gimnazijos mokytojai ir mokiniai, išsisklaidę ne tik Vilniaus krašte, bet įvairiose Lietuvos ir pasaulio vietovėse džiaugiasi šia garbinga sukaktimi ir su pasididžiavimu tęsia kultūrinį ir patrijotinį darbą.

Dabar gimnazija veikia rašytojo A. Vienuolio vardu. Ji yra viena iš 12 Vilniaus miesto gimnazijų, kurias lanko apie 13.000 lietuviško jaunimo.

Vilniaus Birutės v. II mergaičių gimnazijos pirmoji abiturienčių laida 1941 metais (V. D. gimnaziją paskyrus tik berniukam, visos mokinės buvo perkeltos į naujai sukurtą mergaičių gimnaziją); pirmoji eilė iš k.: N. Norvaišaitė, E. Kairavičiūtė, D. Rakauskaitė, E. Liaudanskaitė, G. Navikėnaitė, J. Podresaitė, B. Pacenkaitė; antroji eilė iš k.: E. Smilgaitė, G. Vadoklytė, A. Drūtaitė, B. Malelaitė, M. Kazakevičiūtė, J. Savickaitė, D. Narbutaitė, V. Liobytė, A. Jackevičiūtė, A. Maldžiūnaitė, E. Pareigytė, L. Cicėnaitė; trūkstamos: B. Adomėnaitė, P. Barauskaitė, E. Bekytė, B. Kavaliauskaitė, G. Zabulytė.

LIGIJAI BIELIUKIENEI MIRUS

Šių metų birželio 28 d. mirtis prieš laiką pakirto Ligijos Bieliukienės gyvenimo siūlą, pačiame brandume.

Ligija Bezumavičiūtė gimė 1923 m. rugpjūčio 21 d. Šiauliuose. Neramiais laikais, 1941 m., ji baigė Kauno VIII-ją gimnaziją. Du metus lankė V. D. U-to filosofijos fakultetą. Pasitraukus į Vakarus išklausė kursą Miuncheno universiteto psichologijos institute (1945-1949 m.). 1949 m. išeivės kelias atvedė ją į JAV. Ten dirbo New Yorko u-to ligoninės laboratorijoje, paskutiniu laiku Roosevelto ligoninės kraujo sutelkimo skyriuje.

Datos lyg nužymi žmogaus gyvenimo rėmus. asmuo juos užpildo, o išorei turinį akivaizdžiai teikia darbai ir veikla.

Ligija Bieliukienė buvo veikli iš pat jaunatvės. Vokietijoje aktyviai reiškėsi studentų organizacijoje, vėliau įsijungė į ten užsimezgusią Pabaltijo moterų veiklą. Atvykus į JAV ji tapo Pabaltijo Moterų Tarybos nare. Pradedant 1953 m., pakaitomis su estėmis ir latvėmis, buvo Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininke.

Pabaltijo Moterų Tarybai įstojus į General Federation of Women Clubs (kuri turi virš 10 milijonų narių), Ligija Bieliukienė nuo 1950 m. atstovavo lietuves moteris kiekvieną kartą kitame krašte vykstančiuose jų suvažiavimuose.

Jauna, drąsi, veikli moteris matomai įsigijo kongresuose dalyvaujančių atstovių pasitikėjimą ir prieš porą metų buvo išrinkta GFWC prezidiumo nare. Būdama prezidiume ji turėjo daug daugiau progų sueiti į artimesnį kontaktą su GFWC veikėjomis. Kiekvieną kartą kongresuose, dalyvaujant tūkstančiam atstovių, ji kėlė lietuvišką reikalą pabrėždama, kad jos gimtinė kenčia. Jos pasiryžimą pavaizduoja faktas, kad vieno tokio kongreso metu ji susirgo, tačiau kai atėjo jos kalbai skirtas laikas, nepaisydama gydytojo draudimo, atsikėlė ir pasipuošusi tautiniu rūbu nuvyko tarti žodį. Jos nepaprastas ryžtingumas padaręs didelio įspūdžio posėdžio dalyvėms.

Berods, prezidiumo reikalais ji lankėsi Beirute. Ten susipažino su Lenkijos ambasadorium. Aplinkiniais keliais ambasadoriaus žinion buvo patekęs vilniečio tremtinio Sibiro taigose sukurtos, iš grubios skardos, Vilniaus Aušros Vartų Marijos paveikslas. Tos pažinties dėka, po kurio laiko, stalo didumo paveikslas buvo atsiųstas laivu į New Yorką L. Bieliukienės adresu ir buvo perduotas vilniečiams.

Kai tauta yra maža ir kenčia priespaudą bei rusifikaciją, o išsiblaškiusiai po pasaulį jos daliai gręsia nemažesnis nutautėjimo pavojus, kiekvieno lietuvio, lietuvės nubyrėjimas ar pasitraukimas iš gyvųjų tarpo yra nuostolingas ir kelia rūpesčio kas jį ar ją pavaduos.

Ištikrųjų gyvenimas bėgs, kaip bėgęs, tačiau kas pavaduos Ligiją Bieliukienę, kas perims jos veiklą?

Jos liūdi artimieji ir draugai, jos liūdi Pabaltijo bei lietuvių klubų narės asmeniškai ją pažinusios ar žinojusios apie jos veiklą tik iš spaudos. O taip neseniai ji pasakė savo paskutinę kalbą Čikagoje GFWC deimantiniame suvažiavime, kurią baigė malda iš Sibiro lietuvių maldaknygės "Išlaikyk mūsų tautos kilnią dvasią, kad ji galėtų spinduliuoti ir šviesti, kaip žibanti žvaigždė: O, Viešpatie, aš prašau Tavęs pastovios taikos mano nukankintam kraštui ir visam išvargusiam pasauliui." **O. G.**

★ ★ ★

VINCĖS JONUŠKAITĖS-LESKAITIENĖS ŽODIS, SU LIGIJA BIELIUKIENE ATSISVEIKINANT

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos vardu tariu paskutinį sudiev ir ačiū Ligijai Bezumavičiūtei - Bieliukienei, mūsų Federacijos ilgametei pirmininkei, General Federation of Women's Clubs prezidiumo narei.

Ligija, Ligele ... Kaip Lietuvos ūkininko dalgis, bešienaudamas, kerta ir prinokusią žolę ir tik ką pražydusią ramunę, taip Vyriausio Pasaulio Šeimininko dalgis pakirto Tave, Lietuvos laukų ramune, pačiu žydėjimo metu. Pakirto Tave pilną energijos ir naujų idėjų. Kai Tu jau buvai pilnai įsipilietinusi savo visuomeniškoj veikloj, kada mes lietuvės moterys per Tave jau įsigijome vietą pasaulio moterų šeimoj. Kas buvo Ligija? Sunku man sakyti "buvo". Aukščiausias Kūrėjas, siųsdamas Ligiją į šį pasaulį, apdovanojo ją ypatinga dovana — savo tėvynės Lietuvos meile, žmonijos meile ir ypatingu patrauklumu. Jinai spinduliavo, ji traukė prie savęs žmones. Kelių minučių kalba mokėdavo atpasakoti visus mūsų tautos kryžiaus kelius. Ne be reikalo ją vadindavo Lietuvos moterų ambasadore.

Pradėjo savo veiklą visuomeninę dar būdama gimnaziste Lietuvoje, pogrindy. Muenchene, dar visai žaliukė mergaitė, jau įsitraukė į lietuvių moterų tik ką naujai atsikūrusią organizaciją. Ir kai reikėdavo mus lietuves atstovauti svetimtaučiuose, žinoma, Ligija eidavo.

Atkeliavusi į šį kraštą jau 1950 m. vyksta į GFWC konvenciją atstovauti Pabaltijo Moterų Tarybai, jau gauna žodį, jau drįsta dviejų tūkstančių auditorijai papasakoti apie Lietuvos ir Pabaltijo kančias. Jau jos žodžiai pakliūva į Amerikos spaudą. Ir taip metai po metų, negailėdama nei svei katos, nei laiko, nei savo sunkiai uždirbto skatiko, jinai savo asmenišku žavumu įsigijo tiek daug draugų ir pagarbos, kad 1962 m. jau tampa išrinkta didžiausios pasaulio moterų organizacijos — 11 milijonų! — prezidiuman. Jai buvo pavesta palaikyti ryšius su Pietų Amerika, Šiaurės Afrikos kraštais ir egzilų organizacijomis. Tą uždavinį vykdydama ji aplankė Vokietiją, Italiją, Graikiją, Lebanoną, Egiptą, Ispaniją, Bahamas ir Puerto Rico, visur iškeldama Lietuvos bylą. Visur pateko į spaudą kaip lietuvė. Gal niekas tiek daug nepagarsino mūsų tėvynės tragedijų kaip velionė. Kur tik lankėsi visur skambėjo Lietuvos vardas. Aš pati nekartą buvau liudininke, kaip didžiųjų tarptautinių konvencijų metu savo penkių minučių kalboje nepaprastai gražiai ir jautriai pasakydavo tiek apie Lietuvą kiek kita ilgiausiom kalbom neįstengtų. Aš pati mačiau konvencijos atstoves svetimtautes šluostant ašaras. Lietuva moterų konvencijose jau nebuvo nežinomas kraštas, nes mūsų Ligija sugebėjo supažindinti su ja.

Ir dabar sunkiai sirgdama prieš dvi savaites General Federation of Women's Clubs Deimantinio Jubiliejaus proga pasakė konvencijoj kalbą kuri paliko didelį įspūdį.

Ligija Ligele ... Mums, Tavo idėjos seserims, bus sunku ir liūdna be Tavęs. Ilsėkis ramybėje. Tu sužibai mūsuose visomis vaivorykštės spalvomis ir užgesai palikus mus liūdesy. Tebūna lengva Tau nors ir negimtoji žemelė ...

Ilgametei Pabaltijo Moterų Tarybos darbuotojai ir
G. F. W. C. Prezidiumo narei
A. † A. LIGIJAI BIELIUKIENEI mirus,
jos vyrui, motinai bei artimiesiems reiškiame
gilią užuojautą —

Pabaltijo Moterų Taryba Kanadoje

SPALVA BUTO

Spalva yra svarbus dekoravimo elementas, duodąs kambariui bei jame esantiems daiktams charakterį ir išraišką. Joks buto išbaigimas neįmanomas be spalvos įvedimo. Spalva ne tik pagyvina, bet duoda ir kitus aspektus. Fizikai, dekoratoriai, psichologai naudoja visą eilę komplikuotų spalvos teorijų. Aišku, mokslininko priėjimas prie spalvos bus visiškai skirtingas nei dailininko ar dekoratoriaus. Psichologiniai spalvos aspektai yra svarbūs ir vidaus dekoravime, skirtingos spalvos skirtingai veiks asmenis ir jų aktyvumą, pvz. ryškiai oranžinis kambarys pakels sekretorės produktyvumą, tuo tarpu mėlynas sulėtins. Kai kurios spalvos įgauna asociacijas, pvz. mėlyna spalva taikoma berniukams, ružava — mergaitėms. Juoda spalva dažnai vengiama dekoravime dėl savo asociacijos su laidotuvėmis. Seniau buvo galvojama, kad kai kurios spalvų kombinacijos negali būti naudojamos, pvz. mėlyna ir žalia. Dabartinėse kontemporary dekoravimo schemose eksperimentuojama su įvairesnėmis spalvų kombinacijomis. Spalvos turi savo standartinius vardus, bet industrijoje naudojami daugiau dramatiški vardai, miško žalia, ledinė mėlyna, ugninė raudona ir t.t.

Vadinamoje Prang sistemoje spalvos yra klasifikuojamos į pirmines, antrines ir maišytas. Pirminės spalvos yra raudona, geltona ir mėlyna; antrinės dviejų pirminių junginiai: oranžinė, žalia ir violetinė. Maišytinės spalvos pirminių ir antrinių mišiniai, pvz. raudonai oranžinė, mėlynai žalia ir t.t.

Kiekviena spalva turi šiltą ar šaltą charakteristiką. Šaltos pavėsio spalvos: žalia, mėlyna, violetinė. Šiltos — saulės spalvos raudona, oranžinė ir geltona.

Svarbu numatyti spalvoje temperatūros aspektus: šaltas šiaurinis kambarys gali atrodyti linksmesnis ir šiltesnis, išdekoruotas šiltomis geltona ar oranžine spalvomis, labai šiltas kambarys atrodys vėsesnis, panaudojus žalią ar mėlyną. Virtuvės dekoravimui dažniausia klaidingai naudojama šiltos spalvos, tuo tarpu šaltos "vėsintų" aktyvios virtuvės aplinką.

Šviesumas ar tamsumas keičia kambario didumo efektą. Tamsi spalva mažina patalpą, šviesiai išdažytas kambarys atrodys erdvesnis ir didesnis.

Spalvos intensivumas — stiprumas taip pat svarbus, panaudojus vien pirmines ryškias spalvas sienoms, užuolaidoms ir baldų apmušalams, kambarys būtų akims neįmanomas. Spalvos stiprumą sumažiname maišant kitas spalvas, pvz. į raudoną primaišant po truputį žalią sumažinsime ryškumą iki rudos. Šviesumą gausime įmaišant baltą, tamsumą juodą.

Dekoruojant butą, nebūtina naudoti standartines spalvos schemas, atvirkščiai, originalesnių rezultatų gausime spalvas derindami spontaniškai. Bet žinoti įvairias dekoravimo schemas yra naudinga. Yra dvi pagrindinės spalvos schemų grupės: gimininga ir kontrastinė. Giminingos spalvos gali būti įvairiai derinamos. Monochromatinis būdas, kai naudojama viena pagrindinė spalva ir jos atspalviai, pvz. nuo balto iki juodo, nuo grynos ryškios spalvos iki neryškaus atspalvio. Šis būdas duoda vieningumo visai dekoravimo schemai, bet lengvai gali patapti monotoniška, todėl įvedama kita spalva.

Analoginėje schemoje naudojama giminingos spalvos, pvz. geltonai žalia, žalia ir geltona arba mėlyna, mėlynai žalia ir mėlynai violetinė. Ši schema sėkmingai gali būti naudojama tik prityrusių dekoratorių.

Akcentuota naturali schema naudoja pagrindinę neutralią spalvą, dažniausia baltą, pilką ar rudą, kuri sudaro natūralų pagrindą smulkiems objektams. Ši schema ypatingai populiari kontemporary dekoravimui, nes yra versatili, gali būti lengvai paįvairinama, keičiant baldų apmušalus, pagalvėles ir smulkius objektus. Ši schema tinkama naudoti turint daug paveikslų, vazų ir t.t. Natūralios sienos geras fonas išdėstyti efektingai turimas kolekcijas.

Kontrastinėje schemoje naudojama dvi skirtingos spalvos. Viena gali būti šilta, kita šalta, pvz. mėlyna ir oranžinė. Šioje grupėje gali būti naudojamos ryškių ir blankių spalvų kombinacijos. Ši schema duoda daug dekoravimo galimybių.

Kūrybinė (creatyve) schema yra pati įdomiausia, nes duoda daugiausia laisvės eksperimentuoti, dekoratorius gali naudoti savo vaizduotę. Profesionalai dekoratoriai dažniausia nesusiriša su viena schema. Kūrybinę laisvą schemą naudojąs dekoratorius gali pasirinkti neįprastus derinius, pvz. raudoną, ružavą, oranžinę arba vien juodą ir baltą.

Dekoratyvinė plokštė

Galime pačios sukurti savo spalvos schemą dekoravimui. Vienas būdas — surinkti kiek galima daugiau spalvų pavyzdžių iš žurnalų, sienų popierio gabalėlių, medžiagos atlaikų ir t.t. Pamėginti derinti tas spalvas, rezultatas gali būti naudingas. Efektingas būdas derinti turimus spalvų pavyzdžius lauke, pridedant prie gėlių, žolynų ir t.t. Gamta ypatingai turtinga spalvomis ir geriausia derintoja: mėlynai žalias vanduo ir auksinis smėlis, šviežiai plūgo atversta ruda žemė prie kviečių geltono lauko. Sekime gamtos pavyzdžiu, naudokime turtingas, bet subtilias spalvas. "Tiesiai iš dažų dėžės" spalvos dažnai aštrios ir nejaukios. Kaip ir gamtoje, laikykime spalvos tonus gerai išbalansuotus.

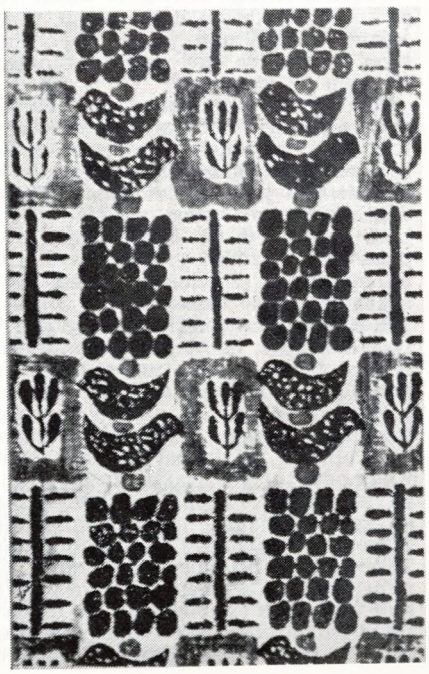

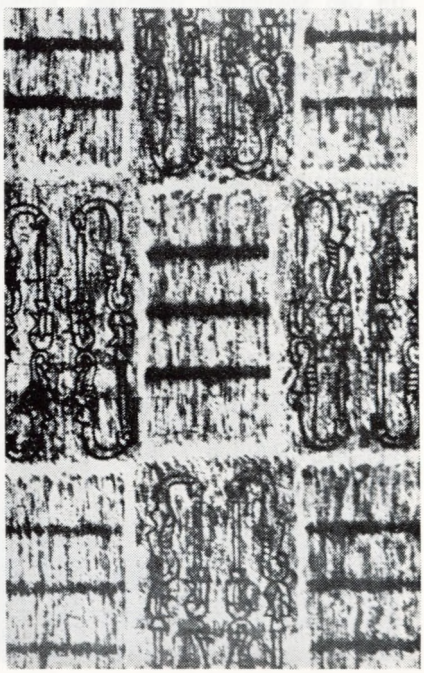

Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

TRUMPA DEIMANTŲ ISTORIJA

"Deimantai yra geriausi moters draugai", sako Lorelei Lee Anitos Loos romane "Vyrai pasirenka blondines". Tiesą pasakius, deimantai nėra pati geriausia investacija, tačiau — pati saugiausia. Deimantas niekad nevadinamas vartotu arba antros rūšies. Jūsų deimantas visada turės tą pačią vertę, tuo tarpu kai jūsų biržos investavimai arba net jūsų Picasso paveikslai nustos vertės dėl pasikeitusios mados ar skonio, dėl rinkos bankroto ar dėl susidėvėjimo.

Indų legenda sako, kad deimantai ten atsiranda, kur perkūnas trenkia į žemę. Nelabai patikima, bet nėra moksliškai neįmanoma. Mokslininkai dažnai atranda mikroskopinio didumo deimantų, analizuodami meteorų sudėtį.

1371 metais Sir John Mandeville rašė, kad deimantų yra vyriškų ir moteriškų ir kad jie augina mažus deimančiukus. Padėjus juos ant akmens ir dažnai šlakstant gegužės rasa, jų priauga kas metai ir mažieji išauga į didesnius.

1962 metais Union Carbide korporacija paskelbė, kad deimantus galima padidinti specialiom dujom prie didelio oro spaudimo. Bet toks "auginimas" pasirodė ekonominiai neparankus.

1867 metais, Waukesha provincijoje, netoli Eagle, Wisconsin, viena ūkininkė atrado keturiolikos karatų gelsvą akmenį. Ji pardavė tą akmenį Milwauke auksakaliui už vieną dolerį. Auksakalis, pastebėjęs, kad tai deimantas, pardavė jį Tiffany's už 850 dolerių. Ūkininkė padavė auksakalį į teismą, bet nieko nelaimėjo. Tas deimantas buvo vėliau rodomas Amerikos Natūraliosios Istorijos Muziejuje parodoje ir drauge su Star of India safyru buvo iš parodos pavogtas, 1964 metais. Eagle deimantas dar ir dabar nesurastas.

Didžiausias deimantas buvo surastas Pietų Afrikoje. Jis buvo 3,106 karatų ir pavadintas Cullinan. Didžiausias rastas Amerikoje, Arkansas valstijoje, 1924 metais tebuvo 40 karatų.

Jei jūs turėtumėt produktyvią deimantų kasyklą, ką jūs iš jos gautumėt? Iš kiekvienos 400.000.000 dalies iškastos žemės, dešimta dalis būtų deimantų. Iš tos dešimtos dalies penkios dalys būtų tokių prastų, kad tiktų tik deimantų dulkėms. Trys dalys būtų tinkamos industriniams tikslams. Tik dvi dalys iš 400.000.000 žemės būtų tinkami papuošalams, bet jie prarastų pusę savo svorio, kol būtų nušlifuoti.

Murfeesboro kasykla Arkansas yra labai gausiai lankoma turistų. Ten, sumokėjęs pusantro dolerio už dieną, gali sau "pasikasti" deimantų.

1957 metais ponia Arthur Parker, turistė iš Texas, surado penkiolikos karatų deimantą. Jis buvo įvertintas 100.000 dolerių ir pavadintas Arkansas Žvaigžde.

Negalvokit, kad jūsų radinys yra deimantas, jei jis pjauna stiklą. Yra šimtai mineralų, kietesnių už stiklą ir jų galit gaut visą toną už 5 dolerius.

Nebandykit deimanto kietumo plaktuku. Deimantas yra kiečiausia žmogui žinoma substancija, bet deimantas taip pat trapus. Geriausias deimantas gali būti paverstas į dulkes, tik reikia gero plaktuko ir šiek tiek kantrybės . . .

Deimanto vardas kilęs iš graikų žodžio "adamas", kuris reiškia nenugalimą.

Deimantai yra kristalinė forma anglies, vieno iš gausiausių elementų žemėje. Ta kristalinė forma yra visiškai tobula.

Brangakmenių žinovai skirsto deimantus į tris grupes. Labiausiai populiarūs ir gausūs priklauso pirmajai grupei. Antrosios grupės yra jau retesni. Dar retesni priklauso grupei 2 B. Aišku, tai grupei priklauso visi mėlynieji deimantai. Pats garsiausias jų yra 44½ karato Hope deimantas, kuris atnešęs visiems jo savininkams nelaimę Hope deimantas kadaise priklausė Marijai Antuanetai ir karaliui Liudvikui XVI, kurie abudu buvo nugilijotinuoti. Vienas turkų Sultonas, tik ką įsigijęs tą deimantą, prarado

savo sostą. Anglų šeima, pavarde Hope, pagal kurią ir deimantas buvo pavadintas, prarado visus savo turtus. Tik auksakaliui Harry Winston, turėjusiam Hope deimantą visą dešimtmetį, nieko blogo neatsitiko. Jo prekyba plėtėsi ir klestėjo. Pagaliau Winston atidavė tą garsų deimantą Smithsonian Institutui, nes niekam negalėjo jo parduoti.

Įdomu, kad 80 procentų visų deimantų šlifuotojų yra žydai. Turbūt toks pat procentas žydų jais ir prekiauja. Deimantų šlifavimo menas Europoje suklestėjo kaip tik tuo metu, kai viduramžių unijos pašalino žydus beveik iš visų amatų. Unija nedarė jokių suvaržymų deimantų šlifuotojams ir tuo būdu į tą sritį visi žydai sugarmėjo.

Panaši situacija susidarė, kai devynioliktam šimtmety Pietų Afrikoje buvo pradėti kasti deimantai ir tuo pačiu metu Anglijoj žydai buvo pradedami liberaliau traktuoti. Tuo būdu tokios šeimos kaip Beit, Bamato, Joel ir Appenheimeriai pasinaudojo proga ir pradėjo milijoninę apyvartą. Rusijoje persekiojami žydai įsikūrė Amsterdame ir Antverpene.

Kas pirmas surišo deimantus su vedybomis — neaišku. Deimanto mėnuo yra balandis, bet deimantų daugiausia parduodama biržely. Taip bent auksakaliai teigia.

Populiariausias vedybinis žiedas turi kuklų ⅓ karato deimantuką. Abejojama, ar kas nors Jungtinėse Amerikos valstybėse turi deimantą didesnį negu 12 karatų.

Yra New Yorke tokių firmų, kurios padaro tikrųjų brangenybių duplikatus. Bet, dažniausiai moterys, kurios turi retas brangenybes, nori jomis ir puoštis. Pavyzdžiui, jei viena Philadelphijos ponia nori užsidėti savo brangenybes, ji tik turi pasiųsti 150 dolerių telegrama Londono Lloyd'ui ir už tai gauna privilegiją dėvėti savo brangenybes 24 valandas.

Bet nei viena amerikonė negali prilygti Europos ir Azijos potentatams. Azijos valdovai visi turi po didžiulį karūnos brangenybių rinkinį. Britams priklauso 530 karatų, pats didžiausias pasauly augščiausios kokybės deimantas Cullinan I, taip pat Cullinan II ir Kohinoor, turįs pačią ilgiausią istoriją, siekiančia 660 metų. Sovietai laiko savo didžiausią pasauly kolekciją žiemos Rūmų muziejuje Leningrade. Ta kolekcija priklausė Romanovų giminei. Irano Šachas turi visa eilę kumščio didumo emeraldų ir didžiuliu deimantų. kurie laikomi seifuose.

1946 metais Bombejuje, Ismailo

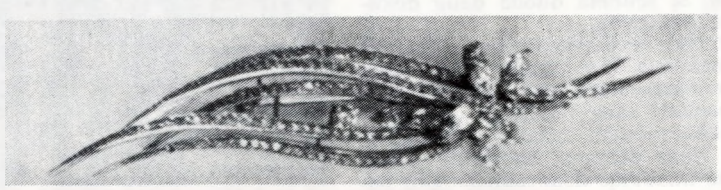

musulmonai šventė savo vado Aga Khan'o deimantinį jubiliejų. Jo pasekėjai dovanojo Agai deimantų, kurių svoris atatiko jo svoriui — 243½ svaro, arba 545.600 karatų, 2.200.000 dolerių vertės. Aga Khan'as dovaną priėmė ir viską atidavė labdarybei.

Didžiausias deimantų kolektorius Amerikoje buvo Jim Brady, kuris pradėjo dirbti kaip hotelio patarnautojas ir vėliau praturtėjo geležinkelio biznyje. Sakoma, kad jis turėjęs 20.000 deimantų. Jis mėgo palėbauti, gerdavo šampaną ir valgydavo austres. Dažnai puotos metu, jis nusiimdavo savo žiedus, rankogalių sagutes ir atiduodavo savo svečiams. "Deimantinis Jim" mirė nuo inkstų ligos. Jis paliko savo deimantų kolekciją Hopkins tyrimo institucijai, tyrinėti akmenims — tokiems, kurie jam atėmė gyvybę...

Kadaise buvo manoma, kad deimanto dulkės yra nuodingos. Benvenuto Cellini savo atsiminimuose rašo, kad sykį jo priešai norėję jį nužudyti ir į jo gėrimą įmaišę deimantų dulkių. Cellini išlikęs gyvas, tik todėl, kad vaistininkas sumalęs kitokias dulkes, o deimantą pasilikęs sau. Šių dienų mokslininkai abejoja, kad deimantinės dulkės būtų pavojingos gyvybei.

Napoleonas nešiojęs 34 karatų žiedą ir laikęs jį talismanu. Waterloo kautynėse jis tą žiedą pametė ir, atrodo, niekas po to jo nesurado.

Pietų Afrikos deimantų kasyklos yra užgesusių ugniakalnių krateriai, kur deimantai buvo suformuoti prieš daugelį amžių. Jų randama ir labai giliai. Bet kuo gilyn kasama, tuo prastesni deimantai randami.

1955 metų pavasarį, General Electric tyrimų laboratorijose buvo pagaminti deimantai. Tas tyrimas taip gerai pasisekė, kad nuo 1955 metų ne tik Amerikoje, bet ir Europoje paplito dirbtinių deimantų prekyba. Tokie deimantai, pagal Amerikos įstatymus, turi būti pažymėti "sintetiniai". Tie sintetiniai brangakmeniai naudojami tiktai industriniams tikslams, bet ne papuošalams.

Gal būt vieną dieną bus surastas būdas pagaminti sintetinį deimantą ir papuošalams, bet jis tikriausiai nebus pigus. Iškasimo kaina visada buvo pati mažiausia iš trijų fazių: suradimo, šlifavimo ir pardavimo...

XVIII šimtmečio mokslininkas Maupertuis galvojo, kad deimantų yra gausu mėnulyje. Galbūt, mėnulis atrodo visas padengtas užgesusiais vulkanais. Tačiau transportas iš mėnulio atseitų milijonus už brangakmenių svarą. Be to, mėnulio deimantai būtų tik žaliava. Juos reikėtų dar šlifuoti. Deimantų šlifuotojai turi dirbti labai atsargiai ir jų amatas reikalauja ilgų metų praktikos. Dažniausia tas amatas išsilaiko šeimose, tėvas išmoko sūnų, dėdė — sūnėną.

Daugiausia deimantų šlifuotojų susispietę Antverpene, antroje vietoje yra Amsterdamas, po to seka Niujorkas.

Jei jūsų deimantai nebeatrodo kaip nauji ir pameta savo žibėjimą, galbūt jūs valgėte pirštais viščiuką, arba plovėt riebius indus. Deimantai nemėgsta riebalų. Patrinkite lengvai savo žiedą šepečiu ir muilo skiediniu.

Baigiant, paguoda neturintiems nei vieno deimanto: "Kiekvienas dantis žmogaus burnoje yra daug vertesnis už deimantą". Taip pasakė Cervantes savo garsiajame "Don Kichote".

* * *

Kas naujo Paryžiuje

Paryžius skendi paslapčių ir neaiškumų migloje. Žymiausi pasaulio madų kūrėjai, pasislėpę savo salonuose pluša dieną ir naktį, besiruošdami rudens ir žiemos parodoms.

Jų didžiausios paslaptys ir netikėtumai bus patiekti pasauliui paskutiniąją liepos savaitę. Iki liepos pabaigos viskas skendi didžiausioj paslapty.

Modeliai ar siuvėjai tuojau pat gali netekti darbo, jei išplepės apie naujus sijono ilgumus ar apie pečių iškimšimą.

Reporteriai bando pasiekti pačius madų kūrėjus, nuvargusius, išsisėmusius ir taip pat nelabai noriai kalbančius.

Pierre Cardin prasitarė, kad jo rūbai rudeniui tebebus labai trumpi. "Aš negaliu jums duoti daugiau detalių, nes aš kuriu modelius pačiu paskutiniu momentu. Aš ir pats nežinau, kokios idėjos man ateis į galvą", pareiškė jis vienai korespondentei.

Jean Pommerede iš **Jacques Heim** saliono numato taip pat trumpus sijonus, dar trumpesnius, negu dėvima šiandie...

Louis Feraud, tik ką grįžęs iš Amerikos, paskelbė, kad jo sijonai bus žemiau kelių.

Marc Bohan iš **Christian Dior** salono sijonų ilgumą apspręsti palieka pačioms moterims individualiai. "Mano kolekcijoje bus įvairių ilgių", pasakė jis korespondentams. "Ir mano linija bus moteriška." Dienos drabužiams jis pasirinko įvairias gyvas spalvas, bet vakarui favorizuoja juodą. Iškirpimai nebus tokie gilūs kaip pernai.

Gerard Pipart suknelės trumpos, virš kelių, jo medžiagos — krepas, jersey, pilkos, kaštainės, beige ir ružavos. Jis yra vienintėlis madų kūrėjas, kuris proteguoja aukštas kulnis.

Daugumas pasisakė už gyvas spalvas žiemai: oranžinę, raudoną, geltoną ir ryškiai žalią. Net ir **Castillo** žada pakeisti savo mėgiamą juodą į "prinokusius vasaros vaisius".

Apsiaustai bus siauri, taip pat ir kliošiniai — sunkūs, dėvimi ant abiejų pusių. Pasirodys eilė apsiaustinių medžiagų austų dėvėti abiem pusėm. Tik jų pailginimas ar patrumpinimas sudarys problemą.

Aukšti batai jau praeity. Žemų batukų kulnys plačios ir žemos, o kojinės storos, megztos, pritaikomos spalva prie žieminio apdaro.

Courages visai nedalyvauja liepos parodoje. "Aš kaip ta sraigė", pareiškė jis spaudai, "kai žmonės ima mane pastebėti ir rodyti pirštais, aš susitraukiu į kiautą. Galbūt aš paruošiu savo parodą rugsėjo ar spalių mėnesį. Man atrodo, kad madų kūrėjas turi vadovautis įkvėpimu, bet ne kalendoriumi."

Šeimininkių kampelis

VEDA A. MIKŠIENĖ

Gaivinantis arbatos ir vaisių gėrimas

4 šaukšteliai arbatos
4 puodeliai verdančio vandens
1 1 puodelis (ar kiek mažiau) cukraus
⅓ puodelio citrinos sunkos
1½ puodelio apelsinų sunkos
1 kvorta ginger ale.

Vandenį užvirinus, užpilti ant arbatos lapelių. Atstatyti 5 minutėm, kad prisitrauktų. Perkošti, įdėti cukrų ir maišyti kol ištirps. Kiek atvėsinus pridėti sunkas. Atšaldyti. Pilti ant ledo gabaliukų. Ant galo įpilti ginger ale.

Balto kremo su piaustytom braškėm saldusis

1 pakelis nesaldytos želatinos
¾ puodelio cukraus
2 puodeliai grietinėlės
1 šaukštas vanilijos
2 puodeliai rūgščios grietinės
3 dėžutės (pints) braškių
½ puodelio cukraus
4 šaukštai "Kirsh" ar konjako

Nedideliam puode sumaišyti želatiną, cukrų ir grietinėlę. Leist pastovėti 5 minutes, kad želatina subrinktų. Po to kaitinti ant lengvos ugnies kol želatina ištirps. Nuėmus nuo ugnies atvėsinti. Pridėti vanilją ir grietinę. Gerai išmaišius pilti į formą ir atšaldyti.

Braškes išplovus ir nuvalius, išrinkti keletą kremo papuošimui, likusias supiaustyti ir užpilti "Kirsh" arba konjaku, apibarstyti cukrumi.

Kremui sustingus, išimti iš formos ir papuošti sveikom braškėm. Atskirai duoti piaustytas braškes.

Morkų pyragas

2 puodeliai tarkuotų morkų
1 puodelis razinkų
3 puodeliai miltų
2 puodeliai cukraus
4 kiaušiniai
1¼ puodelio aliejaus
1 apelsino nutarkuota žievė
1 šaukštelis gvazdikėlių (cloves)
1 šaukštelis cinamono
1 šaukštelis vanilijos
1 šaukštelis kepimo miltelių
1 šaukštelis sodos

Nuvalytas, žalias, sutarkuotas morkas užpilti cukrum ir pamaišyti kol ištirps. Įplakti po vieną visus kiaušinius, supilti aliejų ir vanijilą ir gerai išsukti.

Miltus sumaišyti su prieskoniais, kepimo milteliais ir soda ir sudėti į morkų mišinį. Viską gerai perplakti. Sudėti razinkas. (Kad razinkos nesėstų į dugną jas pervolioti su 2—3 šaukštais miltų). Tešla turi būti bulvinių sklindžių tirštumo. Kepti apie 1 val. 350° karštumo krosnyje.

Obuolinis pyragas (skanus)

¼ puodelio sviesto
2 puodeliai miltų
2 kiaušiniai
1 pakelis bakino
1 pakelis vanilinio cukraus
1 puodelis cukraus
6-8 obuoliai, piaustyti

Trupiniams:
¼ puodelio sviesto
½ puodelio miltų
½ puodelio cukraus

Sviestą išsukti. Atskirai ištrinti trynius su cukrumi, sumaišyti su sviestu. Sudėti miltus, persijotus su kepimo milteliais ir vaniliniu cukrum. Tešlą suminkyti ir iškloti ant sviestu išteptos skardos. Pastatyti šaltai kol piaustomi obuoliai.

Obuolius nuplovus, nulupus odą, supiaustyti skiltelėmis, tankiai apdėti tešlą ir apibarstyti trupiniais.

Trupiniams: miltus, cukrų ir sviestą trinti tarp pirštų, kol visi trys produktai susijungs.

Kepti prie 400° — apie 30-40 min.

Lengvas mėlynių pyragas

1 kiaušinis
½ puodelio cukraus
½ šaukštelio vanilijos
⅓ puodelio pieno
¼ puodelio lydyto sviesto arba margarino
1½ puodelio sijotų miltų
2 šaukšteliai kepimo miltelių
¼ šaukštelio druskos
2 puodeliai šviežių mėlynių
½ puodelio pudrinio cukraus
2 šaukštai citrinos sunkos

Kiaušinį išplakti su cukrum, vanilija, pienu ir sviestu. Miltus persijoti su kepimo milteliais ir druska įmaišyti į pirma mišinį. Padarytą tešlą išdėti ant sviestu išteptos skardos (9x9x2 dydžio). Nuplautas uogas paberti ant viršaus ir lengvai įspausti į tešlą. Pabarstyti cukrum ir pašlakstyti citrinos sunka. Kepti apie 45 min. prie 350°. Galima duoti į stalą šiltą su ledais arba plakta grietinėle.

Pupelių mišrainė

1-10 unc. pakelis šaldytų žalių (lima) pupelių
1-10 unc. pakelis prancūziškai piaustytų šparaginių pupelių ankštelių
2-15 unc. konservų dėžutės pupelių (kidney beans), nusunktų
1-4 unc. dėžutė grybų
¼ puod. kapoto pimiento
½ puod. smulkiai kapoto svogūno
2 šaukštai kapotų petruškų
½ puod. vyninio acto
¼ puod. olive aliejaus
⅓ puod. vandens
1 šaukštelis cukraus
1 skiltelė česnako, sutrinto
¼ šaukštelio oregano prieskonių
¼ šaukštelio celery druskos
½ šaukštelio druskos
¼ šaukštelio pipirų

Atskirai, ir pagal pakelių nurodymus išvirti šaldytas daržoves. Jas gerai nusunkti ir atvėsinti. Sumaišyti visas pupeles kartu su grybais, kapotais pimiento, svogūnu ir petruškom.

Actą, aliejų, vandenį, cukrų, česnaką, oregano druskas ir pipirus sudėjus į stiklinaitę gerai išplakti ir užpilti ant daržovių. viską permaišyti. Prieš duodant į stalą palaikyti šaldytuve 2-3 val. arba per naktį.

Kimšti žali pipirai

8 dideli žali pipirai
4 griežiniai lašinukų, smulkiai supiaustytų
1 didelis svogūnas, smulk. kapot.
1 šaukštelis paprikos (dėti pagal skonį daugiau ar mažiau)
1 sv. maltos kiaul. mėsos
1 sv. maltos jautienos mėsos
½ puoduko ryžių
1 šaukštelis druskos
¼ šaukštelio pipirų
1 skiltelė česnako, smulk. kapoto

Padažas:
2 dėžutės pamidorų sriubos
1-6 unc. dėžutė pamidorų košės (paste)
4 dėžutės (sriubos) vandens
½ šaukštelio druskos
⅛ šaukštelio pipirų.

Išplovus pipirus, nupjauti ¼ inčo storumo griežinėlį nuo apačios. Išimti sėklas, išskalauti. Keptuvėje pakepinti lašinukus ir svogūną. Nukė-

lus nuo ugnies, įmaišyti papriką, pridėti maltos mėsos, truputį atvirintus ir gerai nusausintus ryžius, druską, pipirus ir česnaką. Viską gerai permaišyti. Pripildyti tuo mišiniu pipirus ir sustatyti į gilią keptuvę ar puodą. Sumaišius duotus davinius padažui, užpilti ant pipirų. Žiūrėti, kad padažas siektų pipirų viršų. Užvirinus, sumažinti ugnį, ir virti palengva kol pipirai suminkštės (apie 2 valandas).

Žalių kopūstų salotos

6 puodeliai plonai piaustytų kopūstų
1 puod. smulkiai kapotų salierų
¼ puodelio kapoto žalio pipiro
½ puodelio grietinės
2 šaukštai cukraus
1 šaukštas tarkuoto svogūno
2 šaukštai citrinos sunkos
½ šaukštelio muštrados druskos, pipirų.

Grietinę išplakti su cukrumi, citrinos sunka, tarkuotu svogūnu ir mustarda. Užpilti ant kopūstų, sumaišytų su salierais ir žaliu pipiru. Lengvai permaišyti ir pridėti druskos ir pipirų pagal skonį.

Skanios bulvės (Anna būdu)

6-8 didokos bulvės
1 šaukštelis druskos
¼ svaro sviesto.

Nulupti bulves ir supiausčius labai plonai, pamerkti į šaltą vendenį. Palaikius kiek, nusunkti ir apsausinti. Pabarstyti druska ir trupučiu pipirų.

Apvalų dubenėlį labai gerai ištepti sviestu ir dugną gražiai iškloti bulvių griežinėliais. Patepti šaukštu sviesto. Po to dėti bulves ir sviestą, kol viskas bus sudėta. Viršų patepti sviestu. Kepti karštam pečiuje 425-450° apie 45 min. — arba kol bulvės bus minkštos. Duoti į stalą išvertus ant pašildytos lėkštės. Bulvės bus gražiai parudavusios ir laikysis formoj. Dekoruoti su petražolėm.

Veršiena ("Sandor" būdu)

1½ svaro veršienos
2½ šaukšto miltų
¼ puodelio sviesto arba margar.
¼ puodelio kapoto svogūno
2 šaukštai kapoto žalio pipiro
1 šaukštelis druskos, pipirų pagal skonį
½ šaukštelio paprikos
½ šaukštelio "celery" druskos
⅓ puodelio rūgščios grietinės
2 puodeliai virtų lakštinių (noodles)
1 šaukštas sviesto
1 šaukštelis sesame sėklų.

Nuėmus nuo veršienos plėves ir gysleles supiaustyti nedideliais keturkampiais gabalėliais. Apvolioti miltuose ir apkepinti įkaitintuose riebaluose. Sudėti sekančius 6 davinius, pridengti ir leisti pamažu virti apie 1 valandą laiko arba kol mėsa suminkštės.

Lakštinius išvirti. Nusunkus, sumaišyti su sviestu ir sesame sėklomis. Duoti į stalą su mėsa ir padažu.

Viščiuko salotos

3 puodeliai virto kapoto viščiuko
1 puodelis smulk. kapotų salierų
1 puodelis piaustytų apelsino skiltelių
1 konservų dėžutė (9 unc.) ananaso gabalėlių
½ puod. kapotų pakep. migdolų
2 šaukštai aliejaus
2 šaukštai apelsinų sunkos
2 šaukštai acto
½ šaukštelio druskos
1-na šeštoji šaukštelio mairūnų prieskonių
½ puodelio majonezo
1 galvutė salotų.

Nuėmus odą ir kaulus nuo viščiuko mėsos, sukapoti ir sumaišyti su salierais, apelsinais, ananasais ir riešutais. Atskiram pudelyje sumaišyti aliejų, sunką, actą, pridėti druską ir prieskonius. Užpilti ant mišrainės ir pastatyti bent vienai valandai į šaldytuvą.

Prieš duodant į stalą nusunkti, pridėti salotų, majonezą, atsargiai pamaišius duoti į stalą salotoms išklotame inde.

Jūros vėžiukų (shrimps) salotos.

1½ p. pamidorų sunkos,
½ šaukštelio druskas,
1½ p. ryžių (minute),
2 p. virtų žirnių,
½ p. smulkiai sukapotų raugintų agurkų,
1 valg. šaukštas smulkiai sukapoto svgoūno,
2 dėž. (apie 8 uncijos) jūros vėžiukų,
¾ p. majonezo,
truputis pipirų.

Pamidorų sunką su druska užvirinti. Supilti ryžius, išmaišyti ir uždengus puodą nukelti nuo ugnies. Palaukti, kol ryžiai sutrauks sunką (apie 5 m.). Pridėti virtus žirnius, pjaustytus agurkus ir svogūną, išmaišyti ir padėti į šaldytuvą. Prieš duodant į stalą, pridėti vandeniu išskalautus jūros vėžiukus ir išplaktą majonazą.

Nekeptas vaisių tortas

2 tuzinai lady fingers pyragaičių
1 pakelis džiovintų vaisių
¼ pjaustytų migdolų
½ svaro nesūdyto sviesto
2 kiaušinio tryniai
1 puodelis cukraus
1 dėžutė šaldytų braškių
2 pakeliai braškių arba vyšnių jell'o.

Smulkiai supjaustyti vaisius, juos išvirti, nusunkti ir gerai atšaldyti vaisius ir sunką. Į atšalusią sunką įpilti taurelę likerio.

Atidaromos formos dugną iškloti pyragaičiais, juos kiek susmulkinus taip, kad formos dugne neliktų nepadengtų didesnių tarpų. Išdėstytus pyragaičius sušlakstyti atšaldyta vaisių sunka su likeriu.

Ištrinti sviestą su tryniais ir cukrum ir sujungti su migdolais ir atšaldytais vaisiais.

Pusę tos masės uždėt ant formoje išdėstytų ir sušaldytų pyragaičių, išlyginti, o ant viršaus vėl išdėstyti eilę pyragaičių ir juos sušlakstyt. Ant pyragaičių uždėti likusią dalį vaisių ir migdolų masės, išlyginti ir užpilti jell'o sujungtu su šaldytomis braškėmis. Jell'o turi būti tik atvėsęs, bet dar nepradėjęs stingti, nes kitaip bus gruoblėtas ir nagražus torto viršus. Pagamintą tortą įdėti kelioms valandoms (geriausiai per naktį) į šaldytuvą. Prieš naudojimą padėti ant tinkamo dydžio lėkštės, atidaryti formą, nuimti formos kraštus, dugną paliekant. Puošti šviežiomis braškėmis, ar kitomis šviežiomis ar kenuotomis uogomis ar vaisiais.

Tešla šiltiems pyragėliams prie sriubos

½ pakelio šviežių mielių išleisti šiltam piene
½ puodelio cukraus
⅔ svaro sviesto ar kitų riebalų
1 arbatinis šaukštelis druskos
2 puodukai pieno (ar vandens).
Miltų tiek kiek reikia padaryti minkštai tešlai.

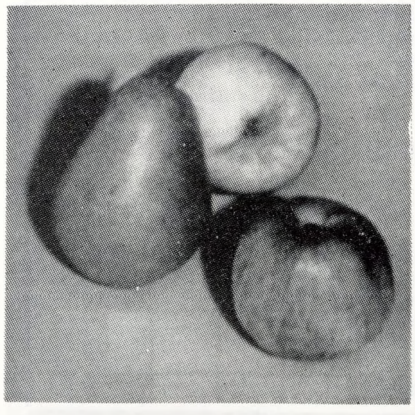

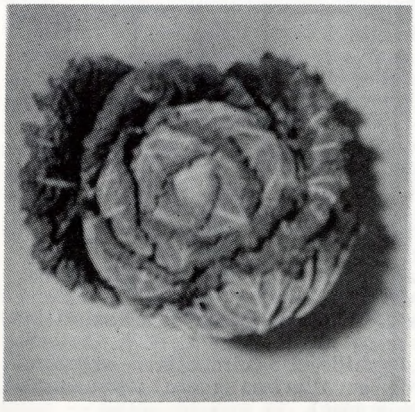

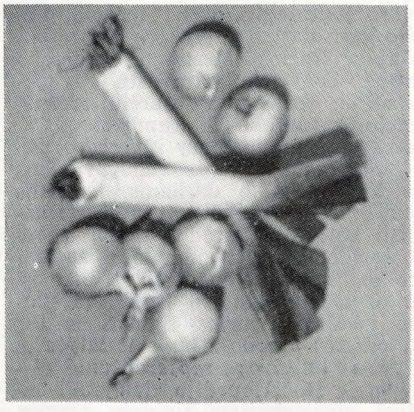

Įvairių tautų atstovės svečiuose pas lietuves, iš kairės: Čekoslovakijos Mot. Atst. pirmininkė M. Jurma, ukrainiečių delegatė, estų Moterų Klubų pirmininkė J. Kurman, graikų konsulo žmona p. Tasoussi, L.M.F. Čikagos klubo vicepirmininkė Z. Juškevičienė ir Meksikos delegatė.

PASAULINIO GARSO MOTERYS SVEČIUOSE PAS LIETUVES

L. M. Federacija, Čikagos klubas surengė priėmimą pasaulio moterų atstovėms, atvykusioms į pasaulinės moterų organizacijoos — G. F. W. C. jubiliejinį - deimantinį suvažiavimą, įvykusį š. m. birželio mėn. 5 - 10 dienomis, Conrad Hilton viešbutyje, Čikagoje. Suvažiavime dalyvavo virš trys tūkstančiai moterų, tai atstovės iš 55-kių laisvų pasaulio valstybių. Pas lietuves priėmime dalyvavo suvažiavimo delegatės — 150 moterų. Į šį priėmimą buvo kviestos ir jame dalyvavo ir Čikagoje reziduojančių valstybių konsulų žmonos, ar pačios konsulai moterys. Tam tikra dalis buvo pakviesta ir savųjų, tai didesniųjų moterų organizacijų atstovės iš Čikagos. Viso priėmime dalyvavo virš dviejų šimtų moterų. Priėmimas įvyko š. m. birželio mėn. 8 d., Jaunimo Centro rūmuose, Čikagoje.

Čikagos klubo moterys, kviestų viešnių garbei ir informacijai surengė lietuvių menininkių darbų parodą, kurioje savo darbais dalyvavo 16-ka dailininkių, kurios išstatė 54-ris meno darbus. Dalyvavo: vitražistė Br. Jameikienė, keramikė Marčiulionienė, metalo menininkė G. Žumbakienė, J. Paukštienė, sesuo Mary Mercedes, Zita Sodeikienė, kuri ir vadovavo šios parodos įrengimo darbams, ir kitos jaunosios dailininkės. Įrengta tautodailės dirbinių paroda, turtinga retais ir įdomiais eksponatais, ypač gintaro dirbiniais: buvo išstatyti net ištisi paveikslai gintaru išdėti, iš gintaro iškaltos įvairios figūros ir t.t. Tautodailės parodoje buvo išstatyta ir tautinės kultūros reprezentantė — knyga: L. Enciklopedija, daugeliui sukėlusi nusistebėjimą lietuvių grupės pajėgumu išleisti Enciklopediją išeivijoje... Išstatyta lietuvių liaudies dainų rinkinys, penkiuose tomuose — A. Juškos, dr. V. Sruogienės ir Šapokos Lietuvos istorija; lietuvių tautodailės albumai, apsčiai informacinės medžiagos apie Lietuvą, kaip tai: Sibiro lietuvaičių maldaknygė, Armonienės — Palik Ašaras Maskvoje ir kitos. Neužmiršti ir periodikos leidiniai, kaip tai: Moteris, Mūsų Vytis, Lithuanus ir kiti. Spaudai buvo skirtas ir ja apkrautas atskiras stalas. Tautodailės parodos įrengimo darbams vadovavo Z. Juškevičienė, jai talkino — M. Pėteraitienė, Vaitaitienė, Paulavičienė.

Pateikta scenos programa, kurią išpildė Alicijos Stefans studenčių ansamblis; jos dainavo liaudies dainas pritardamos gitara. Tautinius šokius išpildė Irenos Smieliauskienės šokių grupė pasižyminti meniškumu sugebėjimu. Patiektos vaišės puošniame, elegantiškame stiliuje. Vyriausia vaišių šeimininkė — J. Valdienė, jai talkino: O. Lorentienė, Leonaitienė, Gudaitienė, Macevičienė ir kitos.

Priėmimo proga buvo apdovanota G. F. W. C. pirmininkė, Mrs. H. Hasebroock, jai įteiktas odinis albumas, papuoštas Lietuvos žemėlapiu ir didžiule rožių puokšte. Pagerbta ir L. M. K. Federacijos pirmininkė, o taip pat ir G. F. W. C. tarybos narė, L. Bieliukienė, jai įteikta rožių puokštė. (Lietuvių garbei ir pasididžiavimui tenka pasidžiaugti jog L. Bieliukienė yra išrinkta ir vėl pakartotinai dviejų metų kadencijai į G. F. W. C. tarybą, jubiliejinio-deimantinio organizacijos suvažiavimo metu įvykusiuose rinkimuose).

Priėmimo metu, J. Daužvardienė ir klubo pirmininkė, M. Kriaučiūnienė pasveikino viešnias iš scenos. J. Daužvardienė padarė lietuvių kultūrinio gyvenimo apžvalgą, nurodydama kiek turime veikiančių parapijinių ir lituanistinių mokyklų, chorų, pasidžiaugė jų pajėgumu pastatyti net pasaulinio garso operą ir t.t. J. Daužvardienė pasakė kalbą ir pačiame pasaulio moterų jubiliejiniame — deimantiniame suvažiavime, kalbėjo, kaip Italijos lietuvių klubo atstovė, gavusi įgaliojimą iš ponios Lozoraitienės. O L. Bieliukienė oficialiai atstovavo L. M. K. Federaciją, ji įtikinančiai pristatė Lietuvos laisvės problemą ir savo kalbą baigė Sibiro lietuvaičių maldaknygės citata — prašė Augščiausią ir laisvąjį pasaulį padėti kryžiuojamai Lietuvai. Jų abiejų kalbų klausėsi apie du tūkstančiai moterų ir kalbas palydėjo ilgu plojimu.

Lietuvių moterų priėmime dalyvavusios viešnios jau suskubo ir padėkoti, pasidžiaugti lietuvių moterų nuoširdumu, suruoštų parodų meniškumu, eksponatų įvairumu ir t.t.

L. M. F. Čikagos klubo valdyba ir narės džiaugiasi tokiais atgarsiais, nes parengimą rengiant jos padėjo daug pastangų ir dar daugiau rūpesčio turėjo: jautė, kad reprezentuos ne asmenį, ne vien klubą, bet, — laisvės problemą... Garbingųjų viešnių eilėje buvo ir dr. Mrs. Marion Mill Preminger, konsulas, tai pasaulinio garso moteris, daugiausia dekoruota ordinais už nuopelnus žmonijos gerovei ir pažangai, ji pažadėjo pateikti savo įspūdžius net spaudai, taip liko sužavėta lietuvių moterų nuoširdumu.

L. M. Federacijos, Čikagos klubo dabartinė valdyba: M. Kriaučiūnienė — pirmininkė, E. Kučiūnienė ir Z. Juškevičienė — vicepirmininkės, M. Pėteraitienė — iždininkė, O. Lorentienė — sekretorė.

Z. Juškevičienė

SKAITYKIME
IR
PLATINKIME
VIENINTELĮ
MOTERŲ
ŽURNALĄ
"MOTERĮ"

ATSARGIAI SU AUGALAIS

Žmonės nustemba sužinoję kiek daug pavojų yra jų pačių kiemuose ar darželiuose, kur auga jų mėgiami augalai.

Kaikurie tų augalų yra žmogui pavojingi, jeigu jų lapus ar šakeles įsidedama į burną, kramtoma. Pvz. pyčių medelio lapai atrodo visai nekalti, bet juose yra pavojingų nuodų — hydrociano rūgšties. Vyšnių šakelėse ir lapuose yra tam tikra sudėtis, kuri išleidžia cyano nuodus. Rubarbarų lapuose (ne kotuose!) taip pat yra nuodų ir jeigu jų, virtų ar žalių, suvalgyti tam tikrą kiekį, galima gauti konvulsijas, komą. Narcizų, hiacintų ir defodilių žiedai yra gražūs, bet kramtymas jų šaknų gali sukelti baisų viduriavimą ir vėmimą.

Kaikurios puoduose auginamos kambarinės gėlės yra taip pat pavojingos. Pvz. dieffenbachia yra nuodingas augalas, nuo kramtymo jo gražių lapų ištinsta liežuvis ir dega burna; liežuvis gali tiek ištinti, kad gali užblokuoti oro praėjimą į gerklę. Nuo taip populiarios gėlės — poinsettia, kuri gražiai žydi Kalėdų metu, gali mirti vaikas, jeigu jis tik vieną lapą jos suvalgytų.

Nuodingi yra žiedai, stiebai, lapai, sėklos, uogos ir šaknys šių augalų: pakalnučių (konvalijų), irisų, darželio žirniukų, rudeninio krokuso. Apsinuodijama kramtant lauro, rododendrono, azalijų, daphne ir oleandrų lapus.

Apie pavojų šiame krašte gausiai augančio poison ivy ir poison oak visi žino, bet yra daug ir kitų laukuose bei miškuose augančių augalų, kurių reikia saugotis. Yra krūmų ant kurių auga patraukliai atrodančios, bet nuodingos uogos.

Geriausiai yra neturėti įpročio betkokių augalų lapus ar žiedus liesti lūpomis ar dėtis juos į burną. Labai svarbu šio atsargumo išmokyti vaikus, ypač vasaros metu, kai jie vasaroja gamtoje.

• Laiškai

Gerbiamos Moterys,

Sveikinu už tokį puikų ir geriausiai leidžiamą žurnalą lietuviškoje kalboje!

Su geriausiais linkėjimais,

Jonas Galminas

Šiomis keliomis eilutėmis noriu padėkoti P. Gaučui už jo puikius vertimus, kuriuose su tokiu jautrumu grožiui jis mus nuolat džiugina per "Moterį". Ir kiek daug tas viskas pasako mums apie jo pačio Motiną!

R. K. V.,
Los Angeles, California

Tėv. Placidas Barius O.F.M. pakviestas eiti K.L.K.M. D-jos Centro Valdybos dvasios vado pareigas. Anksčiau tas pareigas ėjo T. Kornelijus Bučmys, kuris prieš porą mėnesių išvyko į New Yorką redaguoti "Darbininką". Linkime sekmės naujame darbe senam ir naujam dvasios vadui.

• Atsiųsta paminėti

Dievo Avinėlis. Naujausia prof. A. Maceinos knyga, kurioje jis svarsto Rytų Bažnyčios Kristaus - Dievažmogio sampratą, o kartu ir pratęsia bei paryškina tai savo mintimis. 1966 m. išleido prelatas Pr. Juras. Spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn. Knygos apimtis 267 psl., kaina nepažymėta.

Šv. Kazimiero parapija Los Angeles. 131 psl. knyga, skirta 25-rių metų (1941 - 1966) Šv. Kazimiero parapijos Los Angeles sukakčiai paminėti. Spausdinta Brooklyne. Redaguota Jurgio Gliaudos.

Mažosios Tautos ir Valstybės, jų reikšmė Europai. Parašė Juozas Eretas, 1966 m. išleido "Šaltinis" 16 Hound Road, West Bridgeford, Nottingham, England.

Bendruomenėje ir stovykloje. Jauniems žmonėms patarimų leidinėlis. 1966 Jaunimo Metų proga paruošė A. Saulaičio, S.J. vadovaujamas redakcinis būrelis. Išleido Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas. Spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Lietuvių Dienos. 1966 m. gegužės mėn. nr. 5(165) ir birželio mėn. nr. 6(166). Leidėjas Antanas Skirius, vyr. redaktorius B. Brazdžionis. Žurnalas leidžiamas kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėnesius. Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte, garbės prenumerata $10.00, atskiro nr. kaina 65¢. Administracijos adresas: 4364 Sunset Boulevard, Hollywood, California 90029.

Ateitis 1966 m. gegužės mėn. nr. 5 ir birželio mėn. nr. 6. Lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Vyr. redaktorius Skirmuntas Radvila. Prenumerata J.A.V. ir Kanadoje metams $5.00. Susipažinimui prenumerata — $3.00, garbės prenumerata $10.00, visur kitur pasaulyje prenumerata $3.00. Redakcijos adresas: "Ateitis" 4545 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Laiškai Lietuviams 1966 m. gegužės mėn. nr. 5 ir birželio mėn. nr. 6. Vyr. redaktorius K. Trimakas, S.J. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Prenumerata metams $4.00, atskiro nr. kaina 40¢.

Skautų Aidas 1966 m. gegužės mėn. nr. 5 ir birželio mėn. nr. 6. Oficialus Lietuvių Skautų Sąjungos organas, leidžiamas LSS Tarybos pirmijos. Vyr. redaktorius v. s. A. Saulaitis. Prenumerata: metams $4.00, pusei metų $2.50, atskiras nr. 50¢. Redakcijos adresas: v. s. A. Saulaitis. Old Colonial Road, Oakville, Conn. 06779, U.S.A.

Moterų Dirva. 1966 m. birželio mėn. nr. 6. Leidžia Amerikos L.R.K. Moterų Sąjunga. Redaktorė - administratorė Mrs. Dale Murray, 205 Luelde St., South Bend, Ind. 46614, U.S.A. Prenumerata metams J.A.V. $2.50, kitur — $3.00. Atskiro nr. kaina 25¢.

Lietuviai Amerikos Vakaruose. 1966 m. birželio mėn. nr. 6. Leidžia A. Skirius, redaguoja redakcinis kolektyvas. Prenumerata metams $3.00, atskiro nr. kaina 30¢. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029, U.S.A.

Maironio Baladės. Iliustravo Pranas Lapė. Pirmoji laida — 1.500 egz. Formatas 8" x 10". 102 psl. Kaina $6.00. 1966 m. gegužės 15 d. Išleido ir spausdino Romuva, 84 - 20 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421. Gaunama per platintojus ar užsakant tiesiai iš leidyklos.

Kova prieš Dievą Lietuvoje. Parašė dr. J. Savasis. Išleido prel. Pr. Juras. Spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Garbės prenumeratos

O. Adomaitienė, Jamestown, North Dakota, A. Beinorienė, Wood Dale, Ill., D. Geldienė-Belleville, Mich., O. Matulionienė, Pllatburg, N. Y., Dr. D. Naikauskienė, Windsor, Ont., I. Vinclovienė, Cleveland, Ohio, A. Vitkuvienė, Hartford, Conn.

Žurnalui aukojo

$3.00 — O. Matulionienė, Plattsburg, N. Y.

$2.00 — J. Baltuonienė, LaSalle, Que., E. Čekienė, Woodhaven, N. Y., A. Lekeckienė, Chicago, Ill., A. Stonkienė, Chicago, Ill., Rev.- P. Totoraitis, Nevark, N. J.

$1.00—E. Anužienė, Detroit, Mich., D. Bajalienė, New Castle, Australia, E. Bersėnienė, Mt. Brydges, Ont., E. Bočkuvienė, Toronto, Ont., Z. Buikuvienė, Newington, Con., E. Dapšienė, Omaha, Nebr., A. Deksnienė, Hamilton, Ont., A. Dragunevičienė, Hartford, Conn., J. Dunčienė, Detroit, Mich., A. Giedraitienė, Hamilton, Ont., S. Girdauskienė, Chicago, Ill., Guigienė, Clayton, Vic. Australia, I. Gurevičienė, Toronto, Ont., J. Juozaitienė, Hamilton, Ont., L. Juškienė, Kenosha, Wisc., G. Kažemekienė, Hamilton Ont., M. Kazragienė, E. Chikago, Ind., E. Krasauskienė, Chicago, Ill., E. Kružikienė, Waukegan, Ill., P. Laureckienė, Delhi, Ont., V. Misevičienė, Toronto, Ont., S. Obelinienė, Richmond Hts, Ohio, J. Ostragorsky, Boise-Idaho, Kun. B. Pacevičius, London, Ont., J. Penčyliené, Chicago, Ill., R. Plepienė, Detroit, Mich., Presniakovienė, Mornington, Vic. Australia, A. Pulianauskienė, Hamilton, Ont., Z. Rajackienė, New London, Conn., Šalkūnienė, Port Melbourne, Vic. Australia, B. Simonaitienė, Detroit, Mich., S. Slavinskienė, Hamilton, Ont., S. Steigvilienė, Glen Meyer, Ont., A. Stonkienė, Delhi, Ont., O. Surkevičienė, Philadelphia, Pa., Svotelienė, Baltimore, Md., T. Timmerman, Winnipeg, Manitoba, J. Trimakienė. Brooklyn N.Y., M. Tumaitienė, Dundas, Ont., D. Vaidilienė, Toronto, Ont., V. Vaitiekunienė, Essendon, Vic. Australia, E. Velbasienė, Chicago, Il., M. Verbyliené, Pascoe Vale, Vic. Australia, S. Žiedonienė, Cleveland Ohio, M. Žilvytienė, Tilsonburg, Ont., E. Zubrickienė, Kankakee, Ill.